

Jussi Louhimaa

SARPATTIÄXÖN – ACTIONIA ALAKOULULAISILLE!

Varhaisnuorisotyön tapahtuma Pyhäjoen seurakunnassa

Opinnäytetyö

CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö

Elokuu 2018

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Elokuu 2018	Tekijä/tekijät Jussi Louhimaa
Koulutusohjelma Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö		
Työn nimi SARPATTIÄXÖN – ACTIONIA ALAKOULULAISILLE! Varhaisnuorisotyön tapahtuman järjestäminen Pyhäjoen seurakunnassa		
Työn ohjaaja KM Sari Virkkala		Sivumäärä 41 + 8
Työelämäohjaaja Nuorisotyönohjaaja Hannu Louhimaa, Pyhäjoen seurakunta		
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli järjestää alakouluikäisille suunnattu SarpattiÄxÖn-tapahtuma Pyhäjoen seurakunnassa ja kehittää sitä. Tapahtumaa on järjestetty muutamien vuosien ajan neljä kertaa vuodessa. Kehittämisen tueksi toteutettiin kyselyt edellisellä kerralla tapahtumaan osallistuneille sekä kaikille Pyhäjoen kunnan alakouluikäisten huoltajille. Opinnäytetyön hankkeistajana toimi Pyhäjoen seurakunta.</p> <p>Teoriaosassa käsitellään seurakunnan varhaisnuorisotyötä sekä Suomessa yleisesti, että paikallisesta näkökulmasta Pyhäjoen seurakunnassa. Tämän jälkeen opinnäytetyössä käsitellään keskilapsuuden fyysistä, psyykkistä, sosiaalista ja uskonnollista kehitystä. Lisäksi työssä käsitellään opinnäytetyössäni järjestettyjen kyselyiden tuloksia ja pohditaan niistä nousseita kehittämisideoita. Teoriaosan jälkeen kerron tapahtuman kulusta ja sisällöstä.</p> <p>Opinnäytetyötilaus tuli Pyhäjoen seurakunnan nuorisotyönohjaaja Hannu Louhimaalta. Tapahtumaa on järjestetty jo muutamia vuosia ja se on tällä hetkellä käytännössä ainoa seurakunnan tarjoama toimintamuoto alakouluikäisille. Kehittämistehtäviksi valikoituivat tapahtuman järjestäminen ja sen kehittäminen. Kyselyiden avulla selvitettiin osallistujien toiveita tapahtumasta ja samalla kysyttiin mahdollista kiinnostusta muunlaiselle toiminnalle. Tapahtuman järjestäminen onnistui hyvin ja tapahtuman palaute oli erittäin hyvää.</p>		
Asiasanat keskilapsuuden kehitys, seurakunta, varhaisnuorisotyö		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date August 2018	Author Jussi Louhimaa
Degree programme Bachelor of Humanities, Community Educator		
Name of thesis SARPATTIÄXÖN – ACTION FOR PRIMARY SCHOOL-AGED CHILDREN! Arranging an event for the pre-teens in Pyhäjoki parish		
Instructor M.Ed Sari Virkkala		Pages 41 + 8
Supervisor Youth worker Hannu Louhimaa, Pyhäjoki parish		
<p>The purpose of the thesis was to organise SarpattiÄxÖn-event for primary school-aged children in Pyhäjoki parish and to develop it. The event has been organised for several years four times a year. To support the development of the event A questionnaire was directed for the participants in the previous event and for all the care-givers of the primary school-aged children in Pyhäjoki municipality. The thesis was commissioned by the parish of Pyhäjoki.</p> <p>In the theory part pre-teens work is discussed on a general level in Finland and from a local point of view in Pyhäjoki parish. After that in the thesis the physical, psychical, sosial and religious progress in middle-childhood is discussed. In addition the results of the arranged questionnaires and the ideas of development that arose from them are presented. After the theory part I tell about the procession and content of the event.</p> <p>The commission for the thesis came from Hannu Louhimaa, A youth worker in Pyhäjoki parish. SarpattiÄxÖn has been arranged for several years and it is practically the only form of pre-teens work that the parish offers to primary school-aged children in Pyhäjoki. Arranging the event and developing it were selected as developmental tasks. The participants' expectations for the event were sorted out by the questionnaire and at the same time possible interests in other forms of pre-teens work were asked about. Organising the event succeeded very well and the received feedback was very good.</p>		
Key words Pre-teens work, parish, development in middle childhood		

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Varhaisnuorisotyö

Seurakunnissa tehtävää työtä, jonka kohderyhmänä ovat 7-14 vuotiaat lapset (Takamaa, Grönholm, Holländer, Jokela, Kähkönen, Vappula & Vinko 2012, 9). Joissain kohdissa kutsun tapahtumaan osallistuvia lapsiksi, ala-asteikäisiksi, kouluikäisiksi tai osallistujiksi kontekstiin sopivuuden vuoksi.

Keskilapsuus

Keskilapsuudella tarkoitetaan lapsuuden vaihetta esikouluikäisestä ylöspäin varhaisen nuoruusiän alkuun saakka. Keskilapsuus käsittää lapset 6-7-vuotiaasta aina 12-vuotiaaksi asti. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2015, 77.)

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT.....	3
3 SEURAKUNNAN VARHAISNUORISOTYÖ	5
3.1 Varhaisnuorisotyö yleisesti.....	6
3.2 Varhaisnuorisotyö Pyhäjoen seurakunnassa.....	10
4 KESKILAPSUUDEN KEHITYS	12
4.1 Fyysinen kehitys.....	12
4.2 Psyykkinen kehitys	14
4.3 Sosiaalinen kehitys	17
4.4 Uskonnollinen kehitys.....	19
5 KYSELYT	21
5.1 Kysely lapsille.....	22
5.2 Kysely lasten huoltajille	26
6 SARPATTIÄXÖN	29
6.1 Tapahtuman tarkoitus	29
6.2 SarpattiÄxÖn 27.4.2018	30
6.3 Tapahtuman aloitus	32
6.4 Toimintapisteet.....	32
6.5 Lopetus	36
6.6 Palaute	37
7 POHDINTA.....	38

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on SarpattiÄxÖn-tapahtuman järjestäminen Pyhäjoen seurakunnassa sekä sen kehittäminen. SarpattiÄxÖn on alakouluikäisille järjestettävä monipuolista ohjelmaa ja raamatunopetusta sisältävä varhaisnuorisotyön tapahtuma. Tapahtumaa on järjestetty jo muutamia vuosia ja se pidetään neljä kertaa vuodessa. Kehittämisen tueksi järjestin kaksi kyselyä, joiden vastausten pohjalta pyrin kehittämään tapahtumaa ja samalla kysyin ideoita muuhun varhaisnuorisotyön toimintaan.

Idea opinnäytetyöni aiheesta tuli Pyhäjoen seurakunnan nuorisotyönohjaaja Hannu Louhimaalta. Syystalvella 2017 juttelin hänen kanssaan opinnäytetyöni ideoista ja hän ehdotti, että järjestäisin SarpattiÄxÖnin Pyhäjoen seurakunnassa. Hetken pohdiskelun jälkeen syntyi myös idea tapahtuman kehittämisestä kyselyiden avulla.

Opinnäytetyöni pääpaino on tapahtuman järjestämisessä. Kyselyiden kautta pyrin kehittämään tapahtumaa, kysymään ideoita ja kehittämiskohtia tapahtuman sisältöön ja muulle toiminnalle varhaisnuorisotyössä. Kyselyiden avulla pyrin myös osallistamaan kouluikäisiä lapsia ja heidän huoltajiaan mukaan varhaisnuorten toimintaan sekä tuomaan tapahtumalle ja seurakunnan toiminnalle näkyvyyttä. Käytin kyselyiden vastauksia apuna tapahtuman suunnittelussa. Lisäksi kysyin ideoita muuhun varhaisnuorisotyön toimintaan. Näitä ideoita nuorisotyönohjaaja voi jatkossa käyttää apuna muun toiminnan suunnittelussa. Tapahtuman kehittämisessä käytän paljon myös omia ideoitani hyödyksi ja koen, että se on eräs henkilökohtaisesti mielenkiintoisimmista vaiheista opinnäytetyössäni.

Opinnäytetyöni alkupuolella kerron varhaisnuorisotyöstä sekä yleisesti Suomessa, että myös paikallisesti Pyhäjoen seurakunnassa. Varhaisnuorisotyöllä on Suomessa pitkät perinteet ja se on erittäin suuri vaikuttaja monen lapsen elämässä vuosien ajan. Lisäksi käsittelen keskilapsuuden kehitystä fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja uskonnollisen kehityksen näkökulmista.

Koen, että varhaisnuorisotyössä lapsen kokonaisvaltainen ymmärtäminen on tärkeää. Lapsella on oikeus tulla kohdatuksi yksilönä ja hänen kokonaisvaltaista oppimistaan tulee tukea kannustavan ja lasta ymmärtävän aikuisen toimesta. Lapsen tarpeet kasvatustyössä ovat monimuotoiset ja niiden ymmärtämisen helpottamiseksi halusin ottaa opinnäytetyöhöni mukaan keskilapsuuden kehityksen.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Kehittämistehtävikseni valikoituivat kaksi olennaisinta seikkaa opinnäytetyöni tapahtuman ympäriltä. Ensimmäinen ja olennaisin kehittämistehtävä on SarpattiÄxÖnin järjestäminen Pyhäjoen seurakunnassa. Toinen kehittämistehtävistäni on SarpattiÄxÖnin kehittäminen kyselyiden avulla. Järjestin kyselyt edellisessä SarpattiÄxÖnissä käyneille alakouluikäisille ja jokaiselle Pyhäjoen kunnan alakouluikäisen huoltajalle. Kyselyiden avulla pyrin kehittämään SarpattiÄxÖniä ja hankkimaan ideoita muuhun mahdollisesti järjestettävään varhaisnuorten toimintaan.

Tapahtuman järjestäminen on ollut alusta asti opinnäytetyöni varsinainen aihe, mutta halusin ottaa siihen Pyhäjoen seurakunnan varhaisnuorisotyön kehittämisessä suuresti auttavan kyselyiden järjestämisen mukaan. Tapahtumaa on järjestetty jo muutamia vuosia ja konsepti on itsessään ollut toimiva, joten kehittämisen näkökulmasta halusinkin kyselyiden avulla yrittää tehdä siitä vielä paremmin lasten tarpeita kohtaavan.

Lapsilla on oikeus saada toiveensa kuuluviin. Kun suunnitellaan toimintaa, jonka toivotaan kohtaavan lapsia, on tärkeää ottaa huomioon, minkälaista toimintaa he itse toivoisivat. (Takamaa ym. 2012, 12.) SarpattiÄxÖnin kaltaisen tapahtuman tulee olla mahdollisimman monipuolinen, koska monen kymmenen lapsen joukosta löytyy varmasti myös monenlaista oppijaa. Lasten kokonaisvaltaisen oppimisen huomiointi tapahtumassa oli itselleni tärkeää ja kyselyiden avulla pystyin hieman myös arvioimaan, kuinka hyvin lapsille on jäänyt mieleen opetukset Raamatusta tai Jeesuksesta. Olennaisinta tapahtumassa on kuitenkin mukava yhdessä tekeminen ja tutustuminen Raamatun opetuksiin innostavalla tavalla ja koen, että myös näissä kyselyiden järjestäminen on vain avuksi.

Järjestin erillisen kyselyn myös alakouluikäisten huoltajille. Huoltajien kyselyssä oli tarkoituksena kysyä kehittämisehdotuksia ja samalla luoda tietoisuutta SarpattiÄxÖnistä. Lisäksi huoltajien kyselyssä kysyttiin ehdotuksia muuhun varhaisnuorten toimintaan, jotta myös heillä on mahdollisuus saada omat toiveensa kuuluviin siitä, millaista toimintaa heidän lapsilleen järjestetään – ja mikä tärkeintä – he saavat kokemuksen, että heitä on kuultu ja kuunnellaan. Toimiva yhteistyö lasten huoltajien kanssa edesauttaa kasvatustyötä ja luottamusta seurakunnan ja kotien välillä. (Takamaa ym. 2012, 55.)

Muun toiminnan suunnittelu kyselyiden avulla, tai ilman, jää seurakunnan työntekijöiden tehtäväksi. Kyselyiden avulla pyrin keräämään siihen ideoita, joita työntekijät voivat mahdollisesti käyttää apuna. Ajatukseni, että kyselyiden avulla voisi saada ideoita siihen johtui siitä, että olimme yhtä mieltä nuorisotyönohjaajan kanssa siitä, että SarpattiÄxÖnin konsepti on toimiva jo näinkin ja puitteet tietyssä määrin rajalliset, joten sitäkään ei kannata liikaa muuttaa. Mikäli siis realistisia ideoita syntyy, voidaan niiden avulla pyrkiä järjestämään ideoiden mukaista muuta toimintaa.

3 SEURAKUNNAN VARHAISNUORISOTYÖ

Tässä luvussa esittelen seurakuntien tekemää varhaisnuorisotyötä ja sitä, mitä varhaisnuorisotyö tarkoittaa ja miksi sitä tehdään. Kerron hieman varhaisnuorisotyöstä yleisesti Suomessa ja avaen varhaisnuorisotyön toimintoja ja merkitystä myös Pyhäjoen seurakunnassa. Työtavat ja paikalliset kulttuurierot näkyvät varmasti eri seurakuntien varhaisnuorisotyössä, joten koen tärkeäksi kertoa myös erikseen Pyhäjoen seurakunnan varhaisnuorisotyöstä, jotta lukija ymmärtää millaisessa ympäristössä opinnäytetyöni toiminta tapahtuu.

Varhaisnuorisotyö on seurakuntien yksi kasvatustyön ala, jonka kohderyhmänä ovat 7-14-vuotiaat lapset. Työalan tehtävänä on tukea lasten kokonaisvaltaista kasvua niin fyysisen, sosiaalisen, henkisen, kuin hengellisenkin hyvinvoinnin kannalta. (Takamaa ym. 2012, 9.) Kasvatustyölle seurakunnassa on perusteet jo kirkkolaissa:

Toteuttaakseen kirkon tehtävää, seurakunnan on huolehdittava jumalanpalvelusten pitämisestä, kasteen ja ehtoollisen toimittamisesta sekä muista kirkollisista toimituksista, kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta, sielunhoidosta, diakoniasta ja lähetystyöstä sekä muista kristillisen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä. (Kirkkolaki 1993)

Varhaisnuorisotyö terminä on hämmentävä. Varhaisnuorisotyö-termi on ollut pitkään yleisessä käytössä, mutta sitä ei pidä suoraan liittää itse varhaisnuoren käsitteeseen. Poikien ja tyttöjen keskus laati vuonna 2009 linjauksen, jonka mukaan yleisesti käytössä olevasta varhaisnuorisotyöstä ei terminä luovuta (7-14-vuotiaiden kanssa tehtävä työ), mutta varhaisnuorimääritelmänä kuvaa 13-14-vuotiaasta lasta. Tämä tekee työalueesta ikäjakaumaltaan laajemman ja haastavamman, sillä esimerkiksi 7-vuotiaasta poikaa innostavat erilaiset asiat, kuin vaikkapa 14-vuotiaasta tyttöä. Varhaisnuoren sijaan varhaisnuorisotyössä käytetään nimitystä kouluikäinen lapsi, tyttö tai poika. (Jansa 2010, 266-267.)

Varhaisnuorisotyön merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa on suuri. Kirkko on yhdessä kuntien kanssa merkittävä kasvattajakumppani lapsiperheille ja se näkyy myös seurakuntien toimintoihin kohdistetuissa varoissa, joista noin kolmannes ohjataan kasvatustyöhön. Nykypäivän yhteiskunta elää suurten muutosten aikaa ja myös kirkossa ollaan muutosten keskellä, jolloin on syytä tarkastella toimintojen merkityksiä ja toimintatapoja tarkoin. (Takamaa ym. 2012, 5.) Varhaisnuorisotyön merkitys on suuri myös seurakunnalle itselleen. Varhaisnuorisotyön toiminnan piiriin kouluikäisinä osallistuneet ovat uskollisemmin mukana seurakunnan toiminnassa myös myöhemmissä elämänvaiheissaan. Työn kehittäminen on siis tärkeää myös seurakuntien vakaamman tulevaisuuden vuoksi. (Takamaa ym. 2012, 6.)

3.1 Varhaisnuorisotyö yleisesti

Tämän päivän varhaisnuorisotyö on kokoavaa toimintaa, verkostoitumista ja yhteistyötä ja projekteja. Varhaisnuorisotyön toiminta tapahtuu seurakunnan nuorisotyönohjaajan organisoimana. Mahdollisuuksien mukaan varhaisnuorisotyön toimintaan osallistuvat myös eri työalojen työntekijät, kuten lastenohjaajat, diakonit ja kanttorit. Suuri apu on myös vapaaehtoisista, joista esimerkiksi nuoret kerhonohjaajat ovat yksi suurimpia kirkon vapaaehtoistyön muotoja. (Jansa 2010, 267.)

Ehkä yleisin varhaisnuorisotyön toimintamuoto ovat kerhot, joita seurakunta tarjoaa kouluikäisille. Kerhot ovat säännöllisesti kokoontuvia, pieniä ryhmiä, joita ohjaavat tehtävään koulutetut nuoret - kerhonohjaajat. Kerhoissa lapset saavat mahdollisuuden tuntea ja opetella ryhmään kuulumista, sekä saada tiedollisia ja taidollisia virikkeitä, hiljentyä hartauksissa ja leikkiä. Kaiken tämän keskellä lapsella on turvallinen mahdollisuus oppia omaa identiteettiään ja sitä, minne kuuluu. (Jansa 2010, 268.) Parhaimmillaan kerhotoiminta juurruttaa tytön ja pojan mukaan seurakunnan toimintaan. Kaikkien kerhojen yksi olennaisimpia tavoitteita on lapsen sosiaalinen vahvistaminen. (Takamaa ym. 2012, 26.)

Vuonna 2008 kerhotoiminaan osallistui Suomessa 63 600 tyttöä ja poikaa, mikä oli 13,2 % koko 7-14-vuotiaiden ikäluokasta. Nykypäivänä on tavallista, että säännöllistä sitoutumista vaatiin harrastuksiin ei lähdetä yhtä helposti mukaan, kuin yksittäisiin, lyhytkestoisiin harrastuksiin. Siihen nähden osallistujaluvut ovat hyvät. Seurakunnan kerhoissa yksi hyvä puoli on se, että ne tarjoavat mahdollisuuksia harrastaa vailla suuria osallistumismaksuja ja ne tarjoavat myös taloudellisesti vähävaraisten perheiden lapsille mahdollisuuden harrastaa. (Jansa 2010, 269.)

Perinteisiä kerhomuotoja on kahdenlaisia: ohjelmakerhoja ja harrastekerhoja. Ohjelmakerhot ovat yleensä iltaisin pidettäviä, noin 1-2 tunnin mittaisia kerhoja. Kerhoja pidetään kouluvuoden mukaan samaan tahtiin, alkaen yleensä syksystä ja loppuen kevääseen. Useimmiten ohjelmakerho kokoontuu kerran viikossa seurakunnan tai koulun tiloissa ja sen runko on yleensä melko samanlainen. Kerhoissa askarrellaan, leikitään ja pidetään hartauksia, joko kirkkovuoden- tai kerhon teeman- tai kerholaisten mieltymysten mukaan. Ohjelmakerhoissa osanottajat koostuvat usein sekä tytöistä, että pojista. Harrastekerhoissa teemana on jokin tietty harrastus. Teema voi olla melkein mikä vain asia tai laji, jossa harrastajia tai kiinnostuneita löytyy. Harrastekerhojen teema voi olla esimerkiksi kokkaus, pienoismallien rakentaminen, salibandy (sähly) tai melkein mikä vain. Harrastekerhoja pitävät kerhonohjaajien lisäksi usein alojen paikalliset harrastajat. Viime aikoina harrastekerhojen määrä on noussut ja perinteisten ohjelmakerhojen määrä vähentynyt. Erityisesti salibandy tai sähly on vetänyt osallistujia mukaan toimintaan, poikia sekä tyttöjä. Myös seurakuntien järjestämät sählyturnaukset ovat olleet suosittuja. (Jansa 2010, 268-269.)

Kerhotoiminta kehittyi kaiken muun ohella ja nykyään kerhotoiminnoissa hieman uudenlaisia muotoja tarjoavat muun muassa periodikerhot. Periodikerhot rakentuvan yleensä jonkin teeman mukaan ja kerhokertojen määrä on rajattu jo valmiiksi esimerkiksi 4-8 kertaa kokoon-tuviksi, teemoja voivat olla esimerkiksi pienoismallikerhot tai tyttöjen tyylikurssit ynnä muut. Vapaampia kerhoja, joihin voi tulla ja mennä oman mielen ja aikataulujen mukaan, edustavat

avoimet kerhot. Avoimet kerhot ovat sisällöltään hyvin samankaltaisia, kuin perinteiset ohjelma-kerhot. Myös kouluikäisten ja vanhempien yhdessä osallistuttavat perhekerhot ovat yleistyneet viime vuosina. (Takamaa ym. 2012, 26.)

Kerhojen lisäksi perinteinen retki- ja leiritoiminta on yksi merkittävä osa varhaisnuorisotyön toimintaa. Yli 60 000 lasta vuosittain osallistuu erilaisille leireille. Leirien järjestäjiä voivat seurakuntien lisäksi olla hiippakunnat tai kirkolliset palvelujärjestöt. Toimintamuotona kasvatus-työssä leiri palvelee käsitystä ihmisen kokonaisvaltaisuudesta. Leirillä ollaan pidempi aika kuin esimerkiksi kerhossa, jossa nähdään vain vähän aikaa kerralla. Pidempiaikainen yhdessäolo vaatii- ja antaa enemmän. Parhaassa tapauksessa lapsi oppii hieman itsestä huolehtimista ja vastuunkantamista, kehittää sosiaalisia taitojaan ja saa turvallisia ja kehittäviä kokemuksia kontaktista aikuisen kanssa. Yksi kehittävä ja kasvattava kokemus lapselle voi olla myös se, että saa turvallisesti harjoitella kotoa irtautumista. Lasta kasvattavia kokemuksia ovat usein myös ihan vain erilaiset kokemukset - kokemukset sellaisista asioista joita ei kotona arjessa saisi. Lapsen ollessa leirillä myös vanhemmat saavat vapaa-aikaa itselleen, kun ei tarvitse huolehtia lapsesta tämän ollessa leirillä. (Jansa 2010, 269-270.)

Aamu- ja iltapäivätoiminta ovat osa seurakuntien työtä. Toiminta on suunnattu etenkin 7-8-vuotiaille lapsille ja se pyrkii tarjoamaan turvallisen ympäristön ja mukavaa tekemistä. Pääosin toiminta koostuu iltapäivätoiminnasta, kuten iltapäiväkerhoista, mutta paikkakunnasta ja tilanteesta riippuen toimintaa järjestetään myös aamupäivällä ennen koulupäivän alkamista. Aamu- ja iltapäivätoiminta pyörii pääasiassa kouluviikon mukaan ja se toteutetaan useimmiten arkipäivinä. Toimintaan kuuluu muun muassa kädentaitoja, leikkejä, lepoa ja hartauselämää. (Jansa 2010, 270.) Aamu- ja iltapäivätoiminnan painopisteinä ovat lapsesta välittäminen, yhteistyö perheiden kanssa, kristillinen kasvatus ja turvallinen, laadukas ja monipuolinen toiminta koulutettujen työntekijöiden ohjaamana. Se tarjoaa turvallisen ja mielekkään vaihtoehdon, jossa lapsen ei tarvitse esimerkiksi viettää aikaa yksin kotona koulun jälkeen, jos vanhemmat ovat vielä töissä. (Takamaa ym. 2012, 29.)

Seurakunnista 67 % tekee aamu- ja iltapäivätoimintaa yhdessä kuntien kanssa (Jansa 2010, 270). Viime kädessä valtio on vastuussa lapsen edun toteutumisesta, mutta seurakunnat, yhdessä kuntien kanssa ovat velvollisia auttamaan vanhempia tässä tehtävässä ja aamu- ja iltapäivätoiminta on osa sitä työtä. (Nurmi 2011, 29-30.) Vuonna 2008 noin puolet seurakunnista olivat mukana järjestämässä aamu- ja iltapäivätoimintaa ja toimintaan osallistui 7-8-vuotiaista lapsista 12,5 %. Nykyään, resurssien vähyden vuoksi aamu- ja iltapäivätoimintaa ei pidetä enää niin suurena työmuotona kuin ennen. (Jansa 2010, 271.)

Yksi perinteisiä varhaisnuorisotyön muotoja on myös partiotoiminta. Uskaltaisin väittää, että liki jokaisella suomalaisella on jonkinlainen mielikuva partiosta ja siitä, miten he samoilevat metsissä ja tekevät solmuja ja istuskelevat nuotiolla. Partiotoiminta tarjoaa mahdollisuuksia kasvaa ja kehittyä itse tekemällä, ryhmässä toimimalla, yhteydellä muihin lapsiin, nuoriin ja aikuisiin ja vastuun antamisella nuorille ohjaajille. Partiolaisia on maailmanlaajuisesti noin 38 miljoonaa ja Suomessa partiota harrastaa noin 70 000 partiolaista, 850 paikallisyhdistyksessä – eli lippukunnassa. Seurakunta on taustayhteisönä 70 prosentilla Suomen partiolippukunnista. Partiotoiminnan lähtökohdat ja ihanteet tulevat hyvin lähelle seurakuntien tekemän kasvatus-työn kanssa. Partiotoiminnan lähtökohtiin kuuluu ihmiskuva, jossa ihminen on velvollinen suhteessa Jumalaan, omaan itseensä, muihin ihmisiin, yhteiskuntaan ja ympäristöön ja nämä arvot näkyvät toiminnassa hyvin vahvasti. Evankelis-luterilainen kirkko solmi Suomen Partiolaiset ry:n kanssa yhteistyösopimuksen vuonna 2008, jolla edistetään uskontokasvatusta partiotoiminnassa ja tuodaan partiotoimintaa vahvemmin osaksi seurakunnan lapsi- ja nuorisotyötä. (Jansa 2010, 271-272.)

Muuhun varhaisnuorisotyön toimintaan kuuluvat muun muassa erilaiset tapahtumat ja lyhyemmät projektit. Tapahtumat ja erilaiset projektit tukevat osaltaan lasten kristillistä identiteettiä ja ovat omiaan tuomaan seurakuntien kasvatustyölle näkyvyyttä. Varhaisnuorisotyön yksi suosituimpia tapahtumakonsepteja ovat olleet kymppisynttärarit, joita järjestetään eri paikkakunnilla silloin tällöin. Kymppisynttäreillä juhlitaan kaikkia sinä vuonna kymmenen vuotta täyttäviä lapsia ja heille ja muille vieraille järjestetään yhteistä ohjelmaa seurakuntien toimesta.

Lisäksi erilaisia tapahtumia järjestetään muun muassa salibandyturnausten ja gospelkonserttien muodossa. Seurakunnat toimivat usein yhteistyössä koulujen kanssa erilaisten tapahtumien järjestämisessä. (Jansa 2010, 272.) Kaiken tämän lisäksi seurakunnat ovat tiiviissä yhteistyössä koulujen kanssa niin päivänavausten, koulujumalanpalvelusten, -vierailujen, kuin leirikoulujenkin kautta. Seurakunnat toimivat paikkakunnista riippuen tiiviissä yhteistyössä myös muiden eri järjestöjen, esimerkiksi 4H:n tai urheiluseurojen kanssa. (Jansa 2010, 275.)

3.2 Varhaisnuorisotyö Pyhäjoen seurakunnassa

Pyhäjoki on pieni merenrantakunta Pohjois-Pohjanmaalla. Kunnan kotisivuilla ilmoitettu väkiluku on noin 3 400 asukasta. Pyhäjoella on useita sivukylä ja alakoulut toimivat nykyään keskustan lisäksi kolmella sivukylällä. Ala-astelaisia Pyhäjoella on noin 250. (Pyhäjoen kunta 2018.) Vuodesta 1989 Pyhäjoen seurakunnan nuorisotyönohjaajana on toiminut Hannu Louhimaa. Hän on seurakunnan ainoa nuorisotyöntekijä, joten hän hoitaa myös varhaisnuorisotyön tehtävät. (Louhimaa 2018a.)

Tällä hetkellä varhaisnuorisotyössä eletään erilaista aikaa kuin aiemmin ja perinteistä kerhotoimintaa ei ole käytännössä järjestetty kolmeen vuoteen. Kerhojen kävijämäärät hupenivat, mihin osaltaan vaikuttivat myös muiden toimijoiden, kuten kunnan ja eri järjestöjen kerhot jotka tarjosivat samankaltaista toimintaa. Lisäksi resurssien puute on vaikeuttanut kerhojen järjestämistä. Nykyään SarpattiÄxÖn on lapsia kokoavan toiminnan päätoimintamuoto. Parhaillaan tapahtumassa onkin käynyt noin 70 lasta kerralla, mikä on erittäin suuri prosenttimäärä kaikista Pyhäjoen ala-asteikäisistä. Louhimaa arvioi, että kaikkiaan tapahtumassa on käynyt noin 100 eri lasta, koska vaihtuvuuttakin osallistujissa on. (Louhimaa 2018a.)

Pyhäjoen seurakunnan varhaisnuorisotyössä kouluyhteistyö on tärkeässä roolissa. Koulujen kanssa tehdään yhteistyötä viikoittain päivänavauksien muodossa ja koululaisjumalanpalveluksen muodossa keväällä ja jouluna. Yleensä noin joka toinen vuosi järjestetään myös joku

vaellustyyppinen tapahtuma kouluryhmille. Vuonna 2017 oli vuorossa Auta armias -tapahtuma, eli niin kutsuttu Luther-vaellus. Muita mahdollisuuksien mukaan järjestettäviä tapahtumia ovat lähetystyöntekijöiden vierailut, sekä muut mahdolliset vierailut ja esitykset. Koulun kuoro ja bändi avustivat myös esimerkiksi viime vuoden jouluaatonhartaudessa. Koulut järjestävät lisäksi koulujen omia juhlia joulun ja pääsiäisen aikaan kirkossa. Vuoden 2017 aikana oli myös valtakunnallinen Virsivisa, johon osallistuivat Parhalahden ja Yppärin koulujen 3-4-luokat ja Saaren koulun 3. luokka. Lisäksi koulujen kautta hoidetaan paljon tiedotuksia. Varhaisnuorisotyön leiritoimintaa edustaa Rantaleiri, joka myös järjestetään kunnan ja 4H:n kanssa yhteistyössä. Leiri järjestetään aina heinä-/elokuun vaihteessa ja vuonna 2017 leirille osallistui 35 lasta. (Louhimaa 2018a.)

Partiotoiminnan tukeminen on tärkeää Pyhäjoen seurakunnassa. Partio kokoaa Pyhäjoella paljon lapsia ja nuoria. Pyhäjoella toimii partiolippukunta Hanhikiven kiertäjät ja vuoden 2017 lopussa jäsenmäärä oli 94. Nuorisotyönohjaajalla on lippukunnassa Seppo-pesti eli hän osallistuu hallituksen kokouksiin ja on mahdollisuuksien mukaan mukana tapahtumissa ja leireillä. Partiolippukunnan leirikalusto on yhteiskäytössä seurakunnan kanssa, sekä partiolaiset järjestävät tapahtumiaan ja toimintaa välillä seurakunnan tiloissa. (Louhimaa 2018a.)

Lisäksi Pyhäjoen seurakunta tekee yhteistyötä Kalajoen rovastikunnan muiden seurakuntien kanssa. Työntekijätapaamisia on säännöllisesti. Yhteistyö on pienimuotoista, mutta merkityksellistä, sillä pienissä seurakunnissa työntekijät tekevät työtään muuten usein yksin. Muun muassa TekstariTupu -tekstiviestipalvelu toimii rovastikunnan alueella. Se on pääasiassa 5-6-luokkalaisille tarkoitettu viestipalvelu, jonne voi lähettää viestiä ja jutella mieltä painavista asioista. Rovastikunnan työntekijöitä toimii viestipalvelun päivystäjinä. Pyhäjoen seurakunta on myös Nuori Kirkko ry:n jäsen. (Louhimaa 2018a.)

4 KESKILAPSUUDEN KEHITYS

Seurakunnat tekevät työtä tyttöjen ja poikien kokonaisvaltaisen kasvun edistämiseksi kaikkialla Suomessa. Varhaisnuorisotyön laadukkaan toteutumisen vuoksi kasvatustyötä tekevien työntekijöiden tulee ottaa huomioon lapsi kokonaisuutena, niin fyysisen, sosiaalisen, henkisen, kuin hengellisen hyvinvoinnin ja kehityksen kannalta. (Takamaa ym. 2012, 9.) Kouluikäiset lapset saattavat kukin tarvita erilaista huomiota, eri tavalla, eri tilanteissa. Kouluikäinen lapsi saattaa tarvita opettajaa, kasvattajaa, ohjaajaa, hoitajaa, kuuntelijaa, kanssakulkijaa, valmentajaa, rohkaisijaa, puolestapuhujaa, sielunhoitajaa, esirukoilijaa tai mitä vain, riippuen tilanteesta. Joskus voi olla vaikea huomata millaista tukea lapsi milloinkin tarvitsee. (Hakkarainen 2010, 291-292.) Käsittelen keskilapsuuden kehitysvaiheita siksi, että myös kirkon kasvatustyössä otetaan huomioon tyttöjen ja poikien kokonaisvaltainen kasvaminen yksilöinä ja jokainen kehityksen osa-alue on tärkeä osa kokonaisuutta ja myös tärkeä ymmärtää, kun kasvatustyötä tehdään. (Takamaa ym. 2012, 16.) Keskilapsuuden alkua voidaankin pitää selkeänä kehityksen siirtymävaiheena. Lapsen biologinen ja kognitiivinen kehitys mahdollistavat huomattavasti aiempaa itsenäisempää toimimista ja vastuun ottamista omasta toiminnasta. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Pulkkinen, Ruoppila 2015, 79.)

4.1 Fyysinen kehitys

Keskilapsuuteen siirryttäessä lapsen fyysinen kehitys on oleellista, jotta lapsi on kykeneväinen aiempaa itsenäisempään toimimiseen. Fyysiset vaatimukset erilaisiin arjen asioihin ja leikkeihin lisääntyvät aiempaan nähden. Ikävuosien 6-7 paikkeilla tulevan hienoisen kasvupyrähdysten jälkeen keskilapsuuden fyysinen kasvu on melko tasaista sekä tytöillä että pojilla. Pituuskasvua tapahtuu noin 5-6 senttimetriä vuosittain ja paino nousee noin 2,5 kilogrammaa vuodessa. Murrosiän alkaessa kasvuvauhti kiihtyy selkeästi. Geneettisten tekijöiden lisäksi fyysiseen kasvuun vaikuttavat monet tekijät ja fyysisen kasvun tärkeimpiä edistäjiä lapsuudessa ovatkin terveellinen ruokavalio ja hyvä terveydenhuolto. (Nurmi ym. 2015, 79-80.)

Keskilapsuuden fyysinen kehitys näkyy helposti myös lapsen mielenkiinnon kohteissa ja harrastuksissa. Esimerkiksi urheiluharrastuksista saattaa tulla entistä kilpailullisempia samaa tahtia, kun fyysiset kyvyt kehittyvät. Samalla voi käydä niin, että fyysisyyttä vaativat harrastukset vievät mielenkiintoa toisenlaisista asioista, kuten musiikin parista tai muista taiteellisista tai aiemmin innoittaviksi kokemista asioista. Tällaisen kehityksen voisi katsoa liittyvän esimerkiksi siihen, kun huomataan leikkien käyvän entistä vauhdikkaammiksi. (Dunderfelt 2011, 83.)

Keskilapsuudessa fyysisen kehityksen mukana myös hienomotoriikka kehittyy ja lapsi kykenee suoriutumaan monista askareista paljon aiempaa nopeammin ja paremmin. Esimerkiksi kynän käyttö piirtämisessä ja kirjoittamisessa tai kengännauhojen solmiminen nopeutuu ja hienomotoriikkaa vaativien toimintojen lopputulokset paranevat. Tasapainon ja koordinaatiokyvyn kehittyminen ovat myös tässä vaiheessa nopeaa. Leikkimisellä on suuri merkitys motoristen taitojen kehittämisessä. Leikeissä lapsi usein kokeilee ja toistaa oppimiaan taitoja ja se tukee ja vahvistaa sellaisten hermoyhteyksien toimintaa, joita motoristen taitojen käyttäminen vaatii. Motorisen toiminnan suunnitteluun ja ohjaavaan toimintaa liittyvät reagoititaidot kehittyvät yhtä aikaa hermoyhteyksien kehittyessä. Fyysisen kehityksen mukana tulevat tarpeet ovat siis tärkeitä ottaa huomioon myös jo niiden kehittymisen takia. (Nurmi ym. 2015, 82-83.)

Poikien ja tyttöjen fyysisten ominaisuuksien erot kasvavat keskilapsuuden kuluessa. Poikamaisemmat ja tyttömaisemmat ominaisuudet tulevat esiin esimerkiksi poikien suuremman lihasmassan kasvun myötä. Tytöt taas suoriutuvat paremmin hienomotorisia taitoja vaativissa tehtävissä, kuten piirtämisessä ja kirjoittamisessa. Tyttöillä on keskimäärin myös parempi kyky suoriutua tasapainoa ja jalkojen koordinaatiokykyä vaativista tehtävistä, esimerkiksi joistain voimisteluliikkeistä. (Nurmi ym. 2015, 83.) Fyysiseen kehitykseen kuuluu yhtenä osana myös sukukypsyyden kehittyminen. Tytöt saavuttavat sukukypsyyden hieman ennen 13. ikävuotta ja pojat hieman myöhemmin. Yksilölliset erot voivat olla kuitenkin suuria ja usein lapset kehittyvätkin hieman eri tahtiin. (Nurmi ym. 2015, 80.) Puberteetin alkaminen tarkoittaa sitä, että lapsi alkaa muuttua fyysisesti enemmän aikuiseksi. Puberteetin alkaminen saattaa terveillä

nuorilla vaihdella hyvinkin paljon ja varhain ja myöhään kypsyvien puberteetin alkamisessa voi olla neljänkin vuoden ero. Esimerkiksi poikien puberteetti alkaa noin ikävuosien 10-14 paikkeilla. (Sinkkonen 2010, 39.)

4.2 Psyykkinen kehitys

Keskilapsuuteen tultaessa lapsen ajattelu muuttuu monella tapaa hyvin konkreettisesti. Se juontaa osittain juurensa siitä, että myös aivojen rakenteissa ja toiminnoissa tapahtuu muutoksia koko lapsuuden ajan ja niin tapahtuu myös keskilapsuudessa. Mittauksien avulla on havaittu, että 7. ikävuoden kohdalla tarkkaavaisuuden kiinnittämiseen liittyvän alfa-toiminnan määrä alkaa vaikuttaa enemmän ja aivojen eri alueiden keskinäinen synkronointi on suurempaa. Tämän on katsottu liittyvän aivojen parantuneeseen yhteistoimintaan ja erityisesti toiminnan suunnittelun ja ohjailun kannalta keskeisiin alueisiin. Aivojen toiminnallisten muutosten katsotaan olevan yhteydessä lapsen ajattelun muuttumiseen, eli siirtymistä esioperationaalista vaiheesta vaiheeseen josta Jean Piaget [1953] käyttää nimitystä konkreettisten operaatioiden vaihe. (Nurmi ym. 2015, 81-82.)

Jo esikouluikäisenä lapsi kykenee erottamaan ajatuksiaan välittömistä aistihavainnoista ja ymmärtää asioiden tai esineiden pysyvyyttä ja ominaisuuksia, kuten että jonkin esineen paino, koko tai määrä pysyvät samana vaikka sen muoto muuttuisikin. Samalla lapsi kykenee harkitsemaan erilaisia vaihtoehtoja ongelmien ratkaisussa. Kouluiässä lapsi kykenee ymmärtämään myös esimerkiksi kahden eri asian yhtäaikaisen vaikutuksen asioihin. Esimerkiksi jos pöydälle laitetaan kaksi yhtä pitkää kolikkoriviä ja niissä on yhtä monta kolikkoa ja aikuinen venyttää toista riviä pidemmäksi, lapsi ymmärtää, että kolikoita on edelleen saman verran koska yhtäkään ei lisätty tai otettu pois. Lapsen ymmärrys asioihin ei siis ole enää pelkän aistihavainnon varassa, vaan lapsi pystyy myös järjeilemään asioita ajatuksen kautta. Keskilapsuuteen kuuluu myös nopea kehitys kolmiulotteisen maailman ja eri mallien ja yhtäläisyyksien ymmärtämisessä. Lapselle alkaa myös kehittyä ymmärrys oman ja toisen henkilön tietoisuuden eroista.

Lapsi alkaa esimerkiksi ymmärtämään, että joku toinen saattaa nähdä jonkin objektin erilaisena toisesta kuvakulmasta, kuin mistä minä sitä katson. Tämän kehityksen katsoisin olevan erittäin tärkeä kohta varhaisnuorisotyön toimintaa suunnitellessa. Abstraktimman ajattelun kehittyminen vaikuttaa paljon varhaisnuorisotyön toiminnan muuttumiseen lapsi- ja perheyöstä. (Nurmi ym. 2015, 89-90.)

Keskilapsuudessa lapsen ajattelu kehittyy siis merkittävästi abstraktin ajattelun lisääntymisellä, eli välittömien aistihavaintojen ulkopuolelta ajattelemisella ja sitä kautta lapsen ajatteluun tulee lisää joustavuutta erilaisten konkreettisten asioiden ratkaisemisessa ja ymmärtämisessä. Piaget [1953] selittää ajattelun muutoksia skeemojen, miellerakenteiden avulla, jotka ovat rakentuneet vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Ajattelu muuttuu, kun ymmärrys asioiden moninaisuuksista ja näkökulmista muuttuu, jolloin rakennemallit muuttuvat. Tähän vaiheeseen liittyy myös usein luopuminen monista lapsuuden tärkeistä uskomuksista. (Nurmi ym. 2015, 91.)

Keskilapsuudessa muistin käyttäminen muuttuu selkeästi. Lapsi oppii käyttämään erilaisia muististrategioita muistamisen tukena, jotta muistaa asioita paremmin. Jo 6-7 ikävuoden paikkeilla lapsi oppii käyttämään muististrategioita ja muistin luokittelua selkeissä tilanteissa, mutta 8-10 vuoden iässä muististrategioiden ja järjestely ja luokittelu alkaa toimia jo silloin, kun luokittelu ei ole enää niin selkää ja ilmeistä. Tällöin myös opitaan erilaisia muistista palauttamisen tekniikoita. 11-14-vuotiaina muististrategioiden käyttäminen kehittyy ja lapsi oppii esimerkiksi yhdistelemään uusien opeteltavien lisäksi vanhojen asioiden muistamista ja luokiessaan osaavat etsiä tekstistä keskeisiä asioita ja tekemään yhteenvetoja. 7-vuotiaasta 11-vuotiaaseen asioiden muistamisen hallitseminen kehittyy siis huimasti ja esimerkiksi ymmärrys vastakohtaparien muistamisen helppoudesta verrattuna satunnaisien sanaparien muistamiseen kasvaa. Varhaisnuorisotyön toiminnoissa on siis mielestäni hyvin kehittävää haastaa lasta opettelemaan uusia asioita muistinsa kautta. (Nurmi 2015, 93.)

Oppimisen kehittyminen on tärkeä osa keskilapsuutta. Lapsena oppiminen ja uusien asioiden opettelu vievät ison osan ajasta. Lapsen oppimista tulee tukea niin, että hän voi itse oppia ymmärtämään ympäristönsä kautta uusia asioita, aktiivisesti ihmetellen, tutkien yrittäen ja tekemällä johtopäätöksiä. Lapsi oppii uusia asioita peilaamalla niitä aiempiin kokemuksiinsa ja tietoihinsa. Keskilapsuudessa lapsi ei voi siis täysin nojata abstrakteihin käsitteisiin, koska ei vielä ymmärrä niitä täysin. Kasvatustyössä tulee siis muistaa, että opettamisen tulee nojautua joihinkin konkreettisiin kiinnekohtiin joita lapsi voi aiempien kokemustensa ja oman aktiivisen kokeilemisen ja toimintansa kautta oppia. Mielestäni hyvä esimerkki on satujen tai kertomusten kautta opettaminen jossa lapsi ymmärtää esimerkiksi tunteita (suru, viha, tyytyväisyys) ja voi niiden kautta ymmärtää jotakin uutta opeteltavaa asiaa. (Nurmi ym. 2015, 95.)

Dunderfeltin mukaan lapsen ensimmäisien kouluvuosien aikaista kuvien ja tunnelmien kylästämisen tietoisuuden ilmapiiriä tulisi vaalia mahdollisimman pitkään. Jos oppiminen koostuu tässä vaiheessa liiaksi ”älyllisestä” opettelusta, eikä tarpeeksi mielikuvien ja tunnepohjaisten muistojen kautta opettelusta, on vaarana, että ajatusmaailman ”alla” oleva tunteiden ja tahdon maailman kehitys jää vajavaiseksi ja se voi näkyä myöhemmällä iällä. (Dunderfelt 2011, 81-82.) 10-12-vuotiaan oppiminen on jo abstraktimmalla tasolla, mutta ei kuitenkaan täysin. Sen ikäisenä opetuksen suunnittelu voikin olla hankalaa tasapainottelua sen kanssa, miten molempia osa-alueita on opetuksessa riittävästi. Dunderfelt kehottaa pitämään yrittämisen kautta oppimista ohjenuorana, jonka pohjalta näiden ikävuosien aikana on hyvä oppia. (Dunderfelt 2011, 84.) Ei saa myöskään unohtaa, että oppiminen on usein myös vuorovaikutusta. Huumorintajuinen, lapsen maailmaa ymmärtävä ja kannustava aikuinen opettajana, valmentajana tai varhaisnuorisotyöntekijänä voi olla erittäin tärkeä tekijä lapsen oppimismotivaation ja oppimisen kannalta. (Sinkkonen 2010, 37.)

4.3 Sosiaalinen kehitys

Keskilapsuuden sosiaaliseen kehitykseen kuuluu kaverisuhteiden entistä vahvempi merkitys. Jokainen lapsi tarvitsee yhteisön, jossa voi tulla huomatuksi ja jossa kaverisuhteita syntyy. Ilman tällaisia ryhmiä tai ystävyysuhteiden syntymistä lapsi on vaarassa syrjäytyä. Yhteenkuulumisen tunne muiden kanssa lisää myös lapsen perusturvallisuuden tunnetta. Keskilapsuuden merkittäviä kehitystehtäviä ovat ystävyysuhteiden solmiminen ja hyväksytyksi tuleminen. Yleisesti ajatellaan, että se, miten näistä suoriutuu, on yhteydessä lapsen sosiaaliseen pätevyYTEEN ja sopeutumiskykyyn. Molemmat ovat osaltaan tärkeitä kokemuksia, jotka suojaavat lasta myöhemmällä iällä ja sitä kautta edistävät lapsen myöhempää myönteistä kehitystä. Vertaisryhmien ja vertaistensa ohella keskilapsuuden merkittävä sosiaalinen kehittäjä on myös perhe ja sisarukset, jotka antavat pysyvyyttä ystävyysuhteiden solmimisen haasteiden edessä. Ystävän voi menettää tai ryhmässä voi tulla torjutuksi, mutta perheen side on pysyvämpi. (Ritokoski 2010, 59-60.)

Ystävyysuhteet ovat erittäin tärkeitä oppimisen ja kokemusten keräämisen paikkoja keskilapsuudessa. Ystävyysuhteiden merkitys on suurempi kuin hieman ”keveämpien” kaverisuhteiden, sillä ystävyysuhteessa ilmenee enemmän keskinäisiä haasteita, jonka mahdollistavat luottamus ja yhteys toiseen. Ystävyysuhteissa uskoudutaan toiselle enemmän, niissä esiintyy vastavuoroisuutta ja molemminpuolisia myönteisiä tunteita enemmän ja niissä voi oppia myös riitelemään ja sopimaan asioita. Ystävyysuhteet myös suojaavat kiusatuksi tulemiselta ja ne mahdollistavat monenlaista sosiaalista kehitystä, kuten kumppanuuden, virikkeiden saamisen, hauskuuden, luottamuksen, emotionaalisen tuen, itsetunnon kohenemisen ja neuvojen ja avun saamisen kautta. Keskilapsuudessa ystävyysuhteet opettavat ennen kaikkea normeja siitä, kuinka käyttäytyä tai pukeutua ja niin edelleen. Tällöin lapsi alkaa kokea entistä tärkeämmäksi sen, millaisen kuvan hän antaa itsestään muille. (Ritokoski 2010, 61.)

Ryhmään kuulumisen ja ystävyysuhteen ero on siinä, että ystävyysuhte on kahdenvälistä ja tiiviimpää kaveruutta ja siinä, että vaikka lapsi kuuluu johonkin ryhmään, se ei tarkoita, että

hänellä olisi välttämättä yhtäkään kunnon ystävyssuhdetta, tai toisinpäin. Lapsi saattaa myös kuulua moneen eri ryhmään ja hänellä voi olla eri ryhmissä erilainen rooli. Ryhmädynamiikka ja ryhmässä vallitsevat normit määrittävät sen, miten ryhmässä toimitaan ja millainen käytös johtaa hyväksytyksi tulemiseen ja millainen ei. Lapsi voi kuulua myös sellaisiin ryhmiin, joiden syntymiseen hän ei voi itse edes vaikuttaa. Seurakunnan varhaisnuorisotyö, samoin kuin koulu, mahdollistaa erilaisiin ryhmiin kuulumista ja positiivinen huomio ja hyväksyntä näissä voivat olla erittäin tärkeitä kokemuksia lapsen tulevaisuudessa. Toisaalta, huonot kokemukset näistä ryhmistä voivat jättää syvät jäljet, jotka varjostavat lasta myöhemmällä iälläkin. (Ritokoski 2010, 62-63.)

Koen, että seurakunnan varhaisnuorisotyön toiminnassa tulee ottaa huomioon sekä ystävyyssuhteiden, että ryhmän merkitys. Toiminnan tulee olla sellaista, että ystävyyssuhteille on tilaa, mutta myös ryhmän toimintaa edistetään ja turvallinen ja luottavainen ilmapiiri voitaisiin saavuttaa. Ryhmän jäsenenä lapsen tulee saada kohdata onnistumisen ja epäonnistumisen kokemuksia, sovittujen sääntöjen kunnioitusta, työnjakoa ja vuorovaikutusta. Vuorovaikutuksen kautta lapsi oppii tunnistamaan ja ymmärtämään omia ja muiden tunteita ja tarpeita. Tällaiset kokemukset valmentavat lasta myös yhteiskuntaan osallisiksi ja auttavat tulevaisuissa ihmissuhteissa. (Ritokoski 2010, 65.)

Kiusaamisen vähentämiseksi toiminnassa tulee korostaa erilaisuuden arvostamista ja jokaisen kunnioittamista. Kiusaamiseen johtavina on todettu usein johtuvan juuri erilaisuudesta, käyttäytymisen, tapojen tai fyysisten ominaisuuksien kautta. Kiusaaminen tapahtuu aggressiivisesti, fyysisenä tai sanallisena tai epäsuorasti esimerkiksi vaikuttamalla kiusatun kaveripiiriin. Työntekijän voi olla vaikea havaita epäsuoraa kiusaamista. Uskon, että hyvän ilmapiirin luomisella on suuri merkitys siihen, kuinka paljon kiusaamista esiintyy. (Ritokoski 2010, 67.) Turvallinen ilmapiiri edesauttaa myös lapsen oppimista. Turvallisessa ilmapiirissa lapsi uskaltaa yrittää, kyseenalaistaa, kysyä, onnistua ja epäonnistua, keskustella ja kehittyä. Tällöin työntekijän on myös helpompi keskittyä oman työnsä tekemiseen. (Ritokoski 2010, 71.)

4.4 Uskonnollinen kehitys

Kuten muillakin osa-alueilla, ihminen kehittyy myös uskonnollisena olentona. Ihmisen ajattelu uskonnollisista asioista muuttuu eri ikäkausina ja nämä muutokset ovat luontainen osa ihmisyyttä. Kristinuskosta ja lapsuudesta puhuttaessa usein nousee esiin ”lapsuuden usko” ja sen viattomuus ja luottamus Jumalaan niin kokonaisvaltaisesti. Tämä lapsuuden usko muuttuu ajan myötä aikuisen ihmisen uskoksi ja sen matkan aikana erilaiset kristinuskon kohdat koetaan eri lailla puhuttelevina. Lapsen uskonnollisen kehityksen tunteminen palvelee seurakunnan kasvatustyön suunnittelua. Uskonnollisen kehityksen ymmärrys auttaa kasvattajaa sekä kasvatustyöntekijää mukautumaan ja mukauttamaan toimintaa kehityksen edellytyksien mukaan. Koen siis tärkeäksi avata hieman myös lapsuuden uskonnollista kehitystä. (Pruuki 2010, 222-223.)

Uskonnollista kehitystä tarkkaillessa tulee pitää mielessä, että kehityksen taso ei mittaa uskon määrää tai sitä, kuinka hyvä kristitty joku on. Tarkkailun lähtökohtana tulee olla työn toiminnan kohtaaminen eri kehitysvaiheissa olevien lasten tarpeissa, ei paremmuusjärjestykseen asettelu. (Pruuki 2010, 224.)

Jean Piaget'n [1953] teoriaa ajattelun kehityksestä on yleisesti hyödynnetty uskonnollisen kehityksen tarkkailussa. Kasvaessaan lapsi pystyy koko ajan entistä abstraktimmin käsittämään Raamatun kielikuvia, vertauksia, symboleja ja käsittää myös entistä syvemmin mistä kristinuskossa on kysymys. Samaan aikaan on huomattu myös vieraantumista kristinuskosta. Uskonnollisten abstraktioiden hahmottaminen on monimutkaista ja on ajateltu, että tämä voi olla yksi syy, miksi mieluummin hylätään uskonnolliset asiat kuin ryhdytään ratkaisemaan niitä. Tieteellisen ja uskonnollisen ajattelun yhteen liittäminen sekä erot voivat joskus myös hankaloittaa vaikeuttaa niihin suhtautumista. Tällöin työntekijän on tärkeää olla valppaana kuuntelemaan ja auttaa uskonnollisten asioiden pohtimisessa. Suurimman harppauksen uskonnollisessa kehityksessä on todettu tulevan 12 ikävuoden paikkeilla, mutta kehitystä tapahtuu koko ajan myös ennen sitä. (Pruuki 2010, 225-226.)

Tyttöjen ja poikien eroavaisuuksia voi huomata myös uskonnollisuudessa. Tytöt ovat yleisesti katsoen uskonnollisempia kuin pojat. Tämä näkyy uskonnollisissa käsityksissä ja toiminnassa. Tyttöjen uskonnollisuus on enemmän tunnevaltainen ja persoonallinen asia, kun poikien uskonnollisuus on mietiskelevämpää, älyllisempää ja tietopitoisempaa. Yksi eroavaisuuden selitysmalli on naisten ja miesten persoonallisen rakenteen eroissa, jossa naisena olemiseen liittyy suurempi herkkyys syyllisyyden tunteille, josta vapautuminen on yksi uskonnon perusseikka. Yksi selitys voi olla myös se, että naiset kasvatetaan hoivaavammiksi, alistuvammiksi ja lähemmäs sellaisia arvoja, joihin uskonto hyvin usein liittyy. Tämän voi huomata myös kasvatustyössä, jossa itsekkin olen pannut merkille, että esimerkiksi tyttöjen vastaukset kysymyksiin ovat usein hyvin erilaisesta lähtökohdasta kuin poikien. Pojilla vastaukset ovat usein hyvin käytännöllisiä ja tytöillä ne ovat usein tunnepitoisempia. (Pruuki 2010, 227.)

Uskonnolliseen kehitykseen liittyy vahvasti myös ihmettely ja uuden oppiminen. Seurakunnan kasvatustyössä onkin erinomaisen tärkeää ottaa huomioon lapsen kokonaisvaltainen tapa elää ja kasvaa kristillisessä uskossa. Kuten Jokela artikkelissaan kirjoittaa, lapsella on oikeus omannäköiseensä uskonnolliseen ajatteluun ja kokemusmaailmaan. Antamalla lapsen ihmetellä, kysyä ja oppia, tutustella uskonnollisten ajatusten kanssa itselleen sopimalla tavalla, kunnioitetaan lapsen persoonallisuutta ja henkisyyttä ja annetaan tilaa lapsen kehittyvälle mielen työlle ja pohdinnalle. Uskonnollisuus on myös muutakin kuin ajatuksia tai tunteita pään sisällä, se on myös fyysisesti totta. Osana seurakuntaa lapsen uskonnollisuuteen kuuluu myös leikkiminen ja tekeminen, joiden kautta hän saa oppia ja ymmärtää esimerkiksi uskon yhteyden merkitystä ja sitä, että kristittynä eläminen ja kasvaminen on myös osa tätä elämää. Lapsen leikeille ja toiminnalle tulee siis antaa tarpeeksi tilaa. (Jokela 2010, 240-241.)

5 KYSELYT

Toinen opinnäytetyöni kehittämistehtävistä on SarpattiÄxÖnin kehittäminen kyselyiden avulla sekä ideoiden kerääminen muuta varhaisnuorten toimintaa varten.

Teetin lapsille kyselyn edellisessä SarpattiÄxÖnissä (23.2.2018), ennen kuin itse järjestin tapahtuman (LIITE 1). Kysely koski SarpattiÄxÖnin kehittämistä ja samalla kysyttiin toiveita muulle mahdolliselle varhaisnuorten toiminnalle. Lisäksi teetin Wilman kautta kyselyn kaikille Pyhäjoen ala-asteiden huoltajille (LIITE 3), jonka tarkoituksena oli tuoda tietoisuutta SarpattiÄxÖnistä, kehittää sitä ja samalla kysyä ideoita ja toiveita muuhun varhaisnuorten toimintaan Pyhäjoen seurakunnassa.

Kyselyiden järjestäminen on hyvä tapa saada vastauksia ja ideoita juuri oikeilta kohderyhmiltä, sekä se lisää lasten ja huoltajien osallistamista seurakunnan toimintaan ja sen sisältöön. Lasten ja huoltajien aktiivisella osallistamisella on suuri merkitys niin yksilön, kuin koko seurakunnan ja yhteisön tulevaisuudelle. Osallisuus on kuulluksi tulemista itseä ja omia elinolosuhteita koskevissa päätöksissä, mielipiteen ilmaisua, aktiivista oman yhteisön jäsenenä toimimista ja oman näkökulman esille tuomisen mahdolliseksi tekemistä. Osallisuus on tärkeää kaikenikäisille ihmisille, vauvasta vaariin. Kasvatustyöstä puhuttaessa, lapsen etu ja osallisuus kietoutuvat hyvin tiiviisti yhteen. Kokemus osallisuudesta itselle tärkeässä yhteisössä, kuulluksi ja nähdyksi tuleminen, sekä kokemus omasta paikasta ja mahdollisuuksista yhteisön jäsenenä ovat tärkeitä lapsen edun palasia. Tapahtuman järjestäjän näkökulmasta katsottuna, kysymällä itse osallistujilta mielipiteitä toiminnasta voin auttaa heitä olemaan aidosti osallisia heille kohdistetussa toiminnassa. (Nurmi 2011, 6-7.) Koen myös, että kyselyiden avulla on paras mahdollisuus saada kiinni oikeista kohdista, joita pyritään sitten kehittämään. Kuten myös Pakarinen ja Spännäri opinnäytetyössään pohtivat, seurakuntien kasvatustyön, myös varhaisnuorisotyön, on tehtävä sellaista työtä, joka kohtaa tytöt ja pojat heille sopivalla tavalla (Pakarinen & Spännäri 2010, 22).

5.1 Kysely lapsille

Kysely lapsille järjestettiin edellisen SarpattiÄxÖnin ohessa 23.2.2018. Kyselyä varten oli järjestetty oma toimintapiste, jossa lapset saivat vastata kyselyyn. Kyselyn tekemisessä lapsille oli otettava tarkkaan huomioon se, millä tavalla kysymykset tulisi esittää. Vastaajien ikäkauma oli suuri, joten yksityiskohdat kysymyksissä ja siinä, miten ne esitetään, oli mietittävä tarkkaan.

En halunnut tehdä lapsille tarkoitettua kyselyä liian pitkää, jotta siihen olisi helppo vastata tapahtuman ohessa. Olennaisimmat asiat, joihin halusin kyselyn avulla saada vastauksia ja joita yhdessä nuorisotyönohjaajan kanssa mietimme, olivat: mikä tapahtumassa on ollut toimivaa ja mikä ei, ovatko Raamatun opetukset jääneet lapsilla mieleen ja mitä muuta toimintaa lapset toivoisivat. Tein kyselyn ja kysyin Hannulta mielipiteitä siihen ja muotoilin sitä uudelleen tarpeen mukaan, minkä jälkeen lähetin lopullisen version hänelle. En itse päässyt edelliseen SarpattiÄxÖniin paikalle, joten hän teetti kyselyn lapsilla. Kysely toimitettiin paperisena ja kysymykset olivat seuraavat:

SarpattiÄxÖn:

- 1) Mikä SarpattiÄxÖnissä on ollut kivaa?
- 2) Mikä ei ole ollut kivaa?
- 3) Mitä olet oppinut Raamatusta tai Jeesuksesta tällä kerralla?

Muu kouluikäisten toiminta:

- 4) Mitä toimintaa ja tekemistä (esimerkiksi kerhoja) haluaisit lisää?

Lasten kyselyn vastauksia kertyi yhteensä 37. Vastausten kirjo oli laaja ja esimerkiksi vastauksiin, jotka koskevat kysymystä, että mitä uutta on oppinut Raamatusta tai Jeesuksesta, täytyy muistaa suhtautua varauksella. Nopeasti vaihtuvissa tilanteissa esimerkiksi sellaisen asian

erottaminen tai muistaminen, kuin mitä on oppinut hetki sitten tai että millaista toimintaa haluaisi, saattaa olla vaikea selkeästi ilmaista. Vastaukset ovat siis todennäköisesti enemmän suuntaa antavia, kuin täysin totta. Seuraavaksi avaan hieman joitakin tärkeitä kokemiani seikkoja, jotka kyselyiden vastauksista nousivat esiin.

SarpattiÄxÖniä koskevissa vastauksissa kaikki paitsi kaksi kappaletta ovat vastanneet jonkin asian olleen kivaa tai ”kaiken” olleen kivaa. Se osoittaa, että liki jokainen on löytänyt toiminnasta jotain mukavaa ja että monipuolinen tapahtumasisältö on toiminut siinä suhteessa. Toiminnoista kivoimmiksi asioiksi oli eroteltu herkut, onnenpyörä, slimen tekeminen ja puumoottorikelkkojen teko. Lapsista 22 vastaajaa on ilmoittanut, että SarpattiÄxÖnissä on ollut kivaa ”kaikki”. Ehkä siis toiminnan sisällöllä ei ole yksinään niin suurta merkitystä, vaan tavalla jolla sitä saa toteuttaa ja jolla siihen voi osallistua, sekä yhteisen hyvän ilmapiirin luomisella. Huomioni kiinnitti se, kun yhdessä vastauksessa kivaksi SarpattiÄxÖnissä oli vastattu näin:

”Koska on paljon tekemistä ja kivoja juttuja.”

Vastaus on lyhyt ja hieman ympäripyöreä, mutta siitä nousi mieleeni juuri yksi onnistuneimpia asioita SarpattiÄxÖnissä, eli se, että jokainen osallistuja voi löytää siitä jotain kivaa. Monipuolisuus tapahtuman eri toiminnoissa on selkeästi vastaustenkin perusteella todella merkittävä tekijä tapahtuman suosion kannalta ja sen kannalta, että se kohtaa lasten toiveita.

Käytännössä yhtäkään toiminnoista johtuvaa ”ei kivaa”-vastausta ei kyselyssä ilmennyt. Ainoastaan pari lasta oli vastannut jonkin olevan ”ei kivaa” ja nekin olivat odottamisesta tai kuuntelemisesta johtuvia asioita, eivätkä siis varsinaisesti johtuneet siitä, että jotain olisi tehty huonosti tai vastaukset olisivat liittyneet toiminnan sisältöön. Melkein jokaisessa vastauspaperissa kohtaan ”Mikä ei ole ollut kivaa?” - oli vastattu, että kaikki on kivaa.

Kun kysyttiin raamatunopetuksista ja Jeesuksesta, 10 lasta vastasi, ettei ole oppinut mitään. Viisi vastasi, ettei tiedä mitä on oppinut. Vastauksista ei voi suoraan päätellä, etteikö oppi olisi mennyt perille tai kohdannut lapsia, mutta kuitenkin yllättävän iso osa on vastannut, ettei olisi oppinut mitään. Loput 22 olivat jokainen merkinneet vähintään yhden asian, jonka kokivat oppineensa tapahtumassa.

Kehittämisen kannalta voisi olla hyvä idea, että Raamatun sisällön ja opetusten jalustalle nostamiseksi ja oppimisen edistämiseksi, opetusta siirrettäisiin osittain myös tapahtuman loppuun. Jos kaikki opetus tapahtuu tapahtuman aluksi, tapahtuman jälkeen kaikki muu toiminta jää päällimmäisenä mieleen ja osa opetuksesta voi helpommin myös unohtua. Lisäksi yksi kehittämisen mahdollisuus olisi siinä, että toimintapisteisiin käytettyä aikaa lyhennettäisiin vaikka vain hieman, jolloin opetukselle jäisi hieman enemmän aikaa. En usko, että käytännössä kukaan edes huomaisi, jos toimintapisteitä olisikin esimerkiksi 11:sta sijaan 8. Toisaalta, suurin osa vastaajista on kuitenkin vastannut oppineensa jotain, joten opetus on todennäköisesti kohdannut lapset hyvinkin ja tarvetta opetuksen lisäämiseksi ajallisesti tai määrällisesti ei välttämättä ole.

Toimintapisteiden suunnittelu, valmistelu ja ylläpitäminen vaativat myös paljon työtä, joten mikäli niitä hieman vähennettäisiin, se myös auttaisi ja helpottaisi tapahtuman järjestämisessä. Lisäksi opetusajan lisääminen mahdollistaisi erilaisten opetustilanteiden pitämisen ja aika ei olisi silloin liian rajattu. Aikataulua muuttamalla saa myös tarpeen tullen lisääaikaa opetukselle, mikäli niin kokee tarpeelliseksi – tällöin ei välttämättä tarvitsisi tinkiä toimintapisteiden ajasta. Jos ohjelma alkaisi jo kello 17.30 ja loppuisi kello 20.00, saataisiin jo 15 minuuttia lisääaikaa ilman, että se vaikuttaisi kellonaikoihin merkittävästi.

Kaikkiaan 16 lasta oli laittanut jotain toiveita muuhun toimintaan. Muuhun toimintaan selvästi eniten tuli toiveita liikuntaan liittyviin toimintoihin (10:ssä kyselyssä), mikä on mielestäni paljon, mutta myös hyvä asia, koska paljon on myös julkisesti ollut keskustelua siitä, että lapset

eivät nykyään liiku tarpeeksi. Liikunnan terveellisyyttä ei voi vähätellä. Lisäksi muun toiminnan kohdalle lasten toiveisiin sisältyivät muun muassa: Tekniikkakerho, arvaustehtäviä, Petskerho, videoiden tekeminen, koiriin liittyvä tekeminen, Harry Potter-jutut ja yhdessä toivottiin vain enemmän SarpattiÄxÖneitä. Tästä voisi tehdä päätelmän, että ainakin kyselyyn vastanneiden kouluikäisten keskuudessa liikunnallisiin toimintoihin olisi potentiaalisia osallistujia paljonkin.

SarpattiÄxÖniä suunnitellessani pyrin ottamaan lasten kyselyn vastaukset huomioon. Joitain toiveita jätin pois, jotta toiminnoissa olisi enemmän tilaa myös uusille toiminnoille ja ideoille. Hymynaama-palautteen perusteella myös näistä uusista toiminnoista oli pidetty kovasti, eli jälleen nousi esiin se, että monipuolinen tapahtumasisältö on hyvä juttu.

Aloitustilanne pyrittiin pitämään niin, että Raamatusta otettu aihe ja itse opetettava asia olisivat kohtalaisen helppoja ymmärtää ja ne toteutettiin niin, että erilaisia näkökulmia ei haluttu ottaa liikaa esille. Hannun kanssa olimme yhtä mieltä siitä, että opetettavan asian pitäminen mahdollisimman yksinkertaisena auttaa lapsia muistamaan juuri sen yhden pointin, joka halutaan opettaa. Tällä tavoin pyrimme parantamaan lasten oppimista. Lisäksi oppimisen tueksi toteutimme näytelmän ja puheen, jotka sisälsivät saman Raamatusta otetun sanoman. Näin osallistujille saatiin esitettyä sama asia mahdollisimman monipuolisesti, joka voi auttaa erilaisia oppijoita oppimaan ja muistamaan opetettavan asian. Tapahtuman aihe ja opetus tulivat esiin myös useassa toimintapisteessä ja lopetustilanteen rukouksissa. Kertaus on opintojen äiti.

Kaikkein pidetyimmistä asioista herkut ja onnenpyörä toistuvat jokaisessa tapahtumassa jollain muotoa, joten niitä ei erikseen tarvinnut suunnitelmassa puntaroida. Nyyttärit ja palkinnot sisältävät herkuttelua joka tapahtumakerralla. Onnenpyörä on koettu hyväksi toimintapisteeksi, joten se on jokaisessa tapahtumassa mukana. Liikunnallisuutta halusin ottaa mukaan toimintapisteisiin enemmän, mutta tilojen ja ajan sallimissa rajoissa se oli melko haasteellista. Aarten metsästys, pingispallorata ja pingispallon heitto ämpäriin sisälsivät kuitenkin hieman toiminnallisuutta.

5.2 Kysely lasten huoltajille

Pyhäjoen ala-asteikäisten huoltajille järjestin oman kyselyn, jonka toimitin saateviesteineen (LIITE 2) Pyhäjoen kirkonkylän koulun, Saaren koulun, rehtorille. Rehtori laittoi kyselyn Wilman kautta jokaisen alakouluikäisen huoltajille Pyhäjoella, myös sivukylille. Saaren koulu on Pyhäjoen kirkonkylän koulu, muita kouluja ovat sivukylien koulut Parhalahdella, Pirttikoskella ja Yppärissä.

Vastausprosentti jäi hyvin pieneksi ja kaiken kaikkiaan vastauksia tuli vain yhdeksän. Näistä yhdeksästä vastaajasta kaikki eivät vastanneet jokaiseen kysymykseen. Kysymyksiä kyselyssä oli viisi, joista kolme koski SarpattiÄxÖniä, yksi muuta toimintaa ja viimeinen oli vapaamuotoinen kehitysehdotusten esittäminen. Kysymykset olivat:

- 1) Mitä tiedät SarpattiÄxÖnistä?
- 2) Mikä SarpattiÄxÖnissä on ollut hyvää?
- 3) Mitä haluaisit muuttaa?
- 4) Millaista toimintaa kaipaaisitte kouluikäisille (1.-6.-luokkalaisille)?
- 5) Tähän voi laittaa lisää kehitysehdotuksia:

Ensimmäiseen kysymykseen vastauksia tuli yhdeksän. Vastaajista neljä kertoi tietävänsä tapahtumasta jotain. Yksi vastaajista kertoi olleensa mukana järjestämässäkin, mutta muiden vastaajien tieto oli vähäisempää. Yksi kertoi tietävänsä vain sen mitä lehtitiedotteessa on kerrottu, yksi tiesi ”Jotain” ja yksi tiesi, että tapahtuma on seurakunnan koululaisille järjestämä.

Kun kysyttiin, mikä SarpattiÄxÖnissä on ollut hyvää, seitsemästä vastaajasta kolme vastasi jonkin olleen hyvää ja neljä ei osannut vastata kysymykseen. Vastaajista kaksi kertoi tapahtuman olevan yleisesti kiva ja yksi kertoi monta eri kohtaa, jotka hän kokee tapahtumassa hy-

väksi. Kyseinen vastaaja kertoi hyväksi muun muassa ne asiat, että toimintaa on monipuolisesti, kristillinen sanoma on läsnä lapsille sopivalla tavalla ja että tapahtumassa lapset tutustuvat niin uusiin lapsiin, kuin seurakunnan työntekijöihinkin.

Kun kysyttiin mitä haluttaisiin muuttaa, vastauksia tuli kuusi. Yksi vastasi, että Raamatun opetusta ja hengellistä musiikkia pitäisi lisätä ja kaksi vastasi, että tiedotusta pitäisi parantaa. Kolme ei osannut vastata kysymykseen. Jälkeenpäin hoksasin, että kysymys olisi pitänyt ehkä asetella hieman eri tavalla, jotta olisi helpompi ymmärtää mihin muutosta kysytään.

Kysymykseen, millaista toimintaa kaivattaisiin kouluikäisille, vastasi seitsemän henkilöä. Yksi vastasi, että ”tällaista” – tarkoittaen ilmeisesti SarpattiÄxÖniä, yksi ehdotti Kids Action- tapahtumia ja neljä ehdotti ryhmätoimintaa. Ehdotuksista kahdessa ehdotettiin toimintaa työille, yksi ehdotti, että kysytään lapsilta mielipiteitä ja kaksi ehdotti jonkinlaista ohjattua toimintaa/ kerhotoimintaa yleisesti.

Yleisiä kehitysehdotuksia tuli yhteensä neljä. Yhdessä ei niinkään ehdotettu mitään, vaan välitettiin isot kiitokset seurakunnan lapsi- ja nuorisotyöntekijöille. Yhdessä vastauksessa ehdotettiin SarpattiÄxÖnin mainostamisen lisäämistä, yhdessä toimintaa Parhalahden koululle ja yhdessä oli vaatimus, että SarpattiÄxÖnin loppumisaikataulusta täytyisi pitää kiinni.

Kyselyn vastauksista nousi esiin muutamia kehityksen kohtia ja niistä päällimmäisenä vanhempien vähäinen tietoisuus SarpattiÄxÖnistä. Kysymyksistä kolme koski SarpattiÄxÖniä ja vain pari vastaajaa oikeastaan tiesi, millainen tapahtuma on kyseessä. Tähän huomioon tartuin heti kun sain kyselyn tulokset selville ja ehdotin Hannulle, että lähetään koulun kautta kirjeet koteihin, jossa kerrotaan tapahtumasta ja kutsutaan lapsia mukaan tapahtumaan. Näin myös teimme (LIITE 5) ja seurakunnan työntekijät jakoivat aamunavausten ohessa eri kouluille kirjeet, jotka jaettiin luokittain koteihin vietäväksi. Tämän lisäksi tein mainoksen tapahtumasta, joita laitoimme yhdessä Hannun kanssa koulujen ja kauppojen ilmoitustauluille (LIITE 4). Hannu on yleensä laittanut tapahtumasta myös ilmoituksen paikallislehteen, mutta tänä

vuonna ilmoitusta ei laitettu (Louhimaa 2018b). Vastauksista nousi esiin myös kysymys muun varhaisnuorisotyön toiminnan järjestämisestä. Niin lapsilta, kuin huoltajiltakin nousivat esiin halukkuus esimerkiksi kerhotoimintaa kohtaan, joten ehkä tulevaisuudessa sen järjestämistä jollain muotoa olisi hyvä harkita. Juttelimme Hannun kanssa huoltajien kyselyn vähäisestä vastausmäärästä ja olimme yhtä mieltä siitä, että vaikka vastauksia tulikin erittäin vähän, koimme silti tärkeäksi, että se pidettiin. Yksi hyvä asia kyselyn järjestämisessä oli tiedotus, joka oli myös koettu liian vähäiseksi. Kysely itsessään jo toimi saatekirjeensä kanssa (LIITE 2) tiedottavana tekijänä. Lisäksi toinen, vielä tärkeämpi seikka on se, että kyselyn järjestämisellä on osallistava vaikutus myös vanhempiin. He saavat kokea, että heidän mielipidettään halutaan kysyä ja seurakunnan varhaisnuorisotyö on halukas kysymään kehitysehdotuksia ja mielipiteitä kodeista. Olimme Hannun kanssa yhtä mieltä siitä, että kodin ja seurakunnan yhteistyö on tärkeää ja kyselyn avulla sitä oli myös mahdollisuus parantaa.

6 SARPATTIÄXÖN

Järjestin SarpattiÄXön-tapahtuman Pyhäjoen seurakunnassa 27.4.2018. Tapahtumaa on järjestetty jo aiemmin, mutta kyselyiden ja oman panostukseni kautta tapahtumaa oli tarkoitus opinnäytetyöni kautta myös kehittää.

Tapahtuman järjestämiseen ja toimintaan osallistuu useiden eri työalojen työntekijöitä. Tiimityöskentelynä tapahtumasta on mahdollista saada mahdollisimman monipuolinen ja laaja. Lisäksi tapahtumaan pyydetään isoskoulutettavia ja rippikoululaisia auttamaan rastien pitämisessä, sekä vapaaehtoisia aikuisia erilaisiin tehtäviin. Suunnittelu on kuitenkin enimmäkseen nuorisotyönohjaajan tehtävänä, mutta tällä kertaa minä suunnittelin ja hän oli tarvittaessa apuna.

Tapahtuma järjestetään neljä kertaa vuodessa. Seurakunnan toimintana tapahtumassa kristillinen kasvatus on luonnollisesti pääosassa. SarpattiÄXÖnissä on aika yksinkertainen konsepti, joka on todettu hyväksi. Alussa on yhteinen aloitus ja johonkin raamatunkohtaan liittyvää opetusta tarinan, näytelmän tai esimerkiksi videon muodossa, sitten on vapaamuotoinen toimintapisteiden kiertäminen, jolloin osallistujat saavat omaan tahtiin käydä toimintapisteillä tekemässä erilaisia tehtäviä, ja lopuksi on yhteinen lopetus ja palkintojen jako. Ohjelmaan kuuluu lopetuksen yhteydessä myös nyyttärit, jolloin nautitaan nyyttärieväitä palkintojenjaon ja muun ohjelman ohessa. Ohjelmassa toistuvat joka tapahtumakerralla muutamat samat asiat, mutta muun voi aina muuttaa aiheeseen sopivaksi, tai sellaiseksi kuin haluaa.

6.1 Tapahtuman tarkoitus

Tapahtuman tarkoituksena on järjestää varhaisnuorille/ ala-asteikäisille oma tapahtuma, joka sisältää kristillistä opetusta, kivaa yhteistä tekemistä ja onnistumisen ja tekemisen kautta saatuja kokemuksia. Pyhäjoen seurakunnalla ei tällä hetkellä ole varhaisnuorille paljoa toimintaa.

Ala-asteikäisille suunnattujen kerhojen osallistujat kävivät vähiin ja kerhojen pitäminen lopetettiin, kun kunta ja eri järjestöt tarjoavat omia kerhojaan ja toimintaansa samoille lapsille. Lisäksi yksi merkittävä tekijä muun varhaisnuorten toiminnan karsimiselle on resurssien vähyys. Pyhäjoen seurakunnassa yksi ja sama nuorisotyöntekijä vastaa niin nuorisotyöstä, kuin varhaisnuorisotyöstä, joten resurssit eivät enää riittäneet kaikkeen tarpeeksi. (Louhima 2018a.) Tämän vuoksi ryhdyttiin toteuttamaan tapahtumaa, johon voi osallistua mahdollisimman paljon lapsia. Parhaimmillaan SarpattiÄxÖniin on osallistunut noin 70 lasta kerralla, mikä on Pyhäjoen kokoisella paikkakunnalla suuri määrä.

6.2 SarpattiÄxÖn 27.4.2018

Suunnittelin tapahtuman yksityiskohdat osittain yhdessä Pyhäjoen Seurakunnan nuorisotyönohjaajan, Hannu Louhimaan kanssa. Yhdessä hänen kanssaan sovimme mitä asioita otetaan mukaan edellisiltä kerroilta ja kun olin suunnitellut eri toimintoja tapahtumaan, hänen kanssaan yhdessä mietimme, kuinka ne olisivat toteutettavissa. Yhdessä myös ideoimme joi-tain rasteja ja toimintoja tapahtumaan. Lisäksi hänen kauttaan olin yhteydessä välillisesti muu-hun työntekijäporukkaan, sekä kävin mukana työalojen yhteisessä kokouksessa itse kerto-massa ideoista ja tapahtuman kulusta. Työntekijäpalaverissa kysyin toiveita ja sovimme myös alustavasti työntekijöiden tehtävistä tapahtumassa.

Pyhäjoen Seurakunnan lastenohjaajilta oli tullut pyyntö, että järjestämäni SarpattiÄxÖnin tee-mana olisi Aarre. Aihe sopivalta kyseisen tapahtuman luonteeseen, joten käytin sitä. Uskoisin, että teemana Aarre on lasten mielestä jännittävä ja yllätyksellinen, joka on omiaan lisäämään lasten innostumista tapahtumasta. Aarre-teemaa voi myös lähestyä monesta näkökulmasta ja sisältönsä puolesta se on myös Raamatussa yksi tärkeä aihe. Raamatussa Aarre-teemasta pu-hutaan muutamassakin kohtaa, mutta valitsin teemaksi Matteuksen Evankeliumin 6. luvusta jakeet 19-21.

” Älkää kootko itsellenne aarteita maan päälle. Täällä tekevät koi ja ruoste tuhojaan ja varkaat murtautuvat sisään ja varastavat. Kootkaa itsellenne aarteita taivaaseen. Siellä ei koi eikä ruoste tee tuhojaan eivätkä varkaat murtaudu sisään ja varasta. Missä on aarteesi, siellä on sydämesi.” (Matt. 6:19-21)

Otin yhteisen aloituksen teemaksi edellä mainitun raamatunkohdan, jota sovellettiin käytännössä näytelmän muodossa. Yhdessä Pyhäjoen Seurakunnan nuorisotyönohjaajan kanssa sovimme, miten opetustilanne olisi hyvä toteuttaa, ja otimme isoskoulutettavia näytelmän toteutukseen ja suunnitteluun mukaan. Näytelmänä käytettiin Kylän Rikkain Mies-tarinaa, jossa myös mainitaan kyseinen raamatunkohta. Nuoret saivat harjoitella ja suunnitella näytelmän isoskoulutukseen liittyvässä kasvuryhmässä. Kun näytelmä oli valmis, se toteutettiin SarpattiÄxÖnissä.

Valmisteluihin kuului tapahtuman suunnittelun ja fyysisen valmistelun ohella myös tiedottaminen koteihin ja kouluille, sekä mainostaminen. Tein mainokset tapahtumasta ja laitoimme niitä nuorisotyönohjaajan kanssa ilmoitustauluille kaupoissa ja kouluissa (LIITE 4). Lisäksi tein jokaiseen kotiin myös tiedotelapun, jossa kerrottiin tapahtumasta ja kutsuttiin lapsia mukaan (LIITE 5). Seurakunnan työntekijät jakoivat tiedotteet kouluille, kun kävivät pitämässä päivänavauksia eri kouluilla, joissa ne jaettiin oppilaille. Jaottelin tiedotteet jo valmiiksi luokittain ja katsoin listasta oppilasmäärät, jotta tiedotteiden jakaminen ei työllistäisi koulun henkilökuntaa tai muita seurakunnan työntekijöitä enempää.

Tapahtuman toteuttamiseen osallistui minun ja seurakunnan lastenohjaajien ja nuorisotyönohjaajan lisäksi kaksi vapaaehtoista lasten vanhempaa, sekä seitsemän nuorta kasvuryhmästä/ isoskoulutuksesta. Työntekijöiden kanssa olimme alustavasti sopineet tehtävät jo etukäteen työntekijäpalaverissa. Vapaaehtoisten ja isoskoulutettavien kanssa yhdessä sovimme vielä ennen tapahtuman alkua, kuka haluaisi avustaa missäkin tehtävässä ja toimintapisteellä. Saavuimme paikalle tekemään loppuvalmistelut ja kertaamaan toimintapisteiden toiminnot ja vapaaehtoisten tehtävät noin tuntia ennen tapahtuman alkua.

6.3 Tapahtuman aloitus

Tapahtuma alkoi osallistujien vastaanottamisella, jossa oli mukana kaksi nuorta. Jokaiselle lapselle annettiin osallistujanumero, jota käytettiin apuna toimintapisteissä ja arvontanumerona Raamatun arvonnassa. Lisäksi vastaanottamisessa oli apuna muita työntekijöitä ja vapaaehtoisia auttamassa naulakoilla ja nyyttärieväiden keräämisessä ja lajittelussa. Vastaanottamisen jälkeen lapset pyydettiin suoraan saliin istumaan.

Kun näytti siltä, että kaikki tulijat olisivat jo paikalla, aloitimme yhdessä tervetulotoivotuksella ja vapaaehtoisten ja työntekijöiden esittelyillä. Tämän jälkeen pidimme yhdessä vapaaehtoisten nuorten kanssa harjoittelemamme näytelmän Kylän Rikkain Mies (LIITE 7). Näytelmän lisäksi nuorisotyönohjaaja Hannu piti pienen puheen aiheesta ja yhdessä rukoilimme pienen alkurukouksen ja minä kerroin tapahtuman kulusta, sekä annoin yleiset ohjeistukset, miten toimitaan. Aloitusosion jälkeen siirryimme toimintapisteisiin.

Pohdimme yhdessä Hannun kanssa, että lasten oppimisen kannalta on ehkä parempi, jos ”tuttu opettaja” pitää puheen, jolloin tilanteessa ei tule liikaa uusia asioita kerralla ja oppiminen voi olla helpompaa.

Näytelmä ja koko aloitusosio sujuivat todella hyvin. Iso osa lapsista oli tottunut jo SarpattiÄxÖnin käytäntöihin ja sisältöön edellisillä kerroilla, joten he odottivat jo malttamattomina toimintapisteitä. Osa odotti jännityksellä, mitä tuleman pitää.

6.4 Toimintapisteet

Toimintapisteitä SarpattiÄxÖniin kokosimme kaiken kaikkiaan 11. Toiset olivat vapaamuotoisempia kuin toiset, joissain oli enemmän toimintaa ja toisissa jotain opettavaisempaa. Aikaisempien SarpattiÄxÖneiden kokemusten perusteella nuorisotyönohjaaja pyysi, että tapahtu-

man toimintapisteisiin sisältyisivät raamattuvisa, rukoustelta, onnenpyörä, karkkipurkin arvaus ja jokin askartelu. Kyseiset toimintapisteet toteutuvat jokaisella tapahtumakerralla jonkinlaisessa muodossa. (Louhimaa 2018b.)

Toimintapisteiden on tarkoitus olla lapsille mieluista tekemistä, haastaen lapsia erilaisiin tehtäviin, voittamaan itsensä ja joita pyritään tekemään osittain niin, että ne pohjautuvat johonkin Raamatun opetukseen, riippuen myös senkertaisesta aiheesta. Tapahtuman toimintapisteiden tarkoitus on pääasiassa kuitenkin olla mukavaa ja innostavaa tekemistä, varsinainen opetus tapahtuu aloitustilanteessa. Toimintapisteiden tulee myös olla eri tavoilla haastavia, jotta jokaisen osallistujan olisi mahdollista niihin osallistua. Tapahtuman osallistujat ovat 1.-6.-luokkalaisia, joten tieto- ja taitotasot voivat vaihdella paljonkin. Myös tätä varten jokaisella toimintapisteellä on 1-2 ohjaajaa, jotka tarpeen tullen auttavat ja ohjaavat toimintapisteen suorittamisessa.

Järjestämässäni SarpattiÄxÖnissä olivat seuraavat toimintapisteet. Toimintapisteet löytyvät myös ohjelmasta (LIITE 6). Neljä ensimmäistä toimintapistettä ovat mukana jokaisella tapahtumakerralla ja ne ovat käytännössä samanlaisia joka kerta, sisällöt saattavat hieman muuttua aiheiden mukaan. Toimintapisteet olivat:

1) Onnenpyörä

Kyseessä on ihan perinteinen onnenpyörä, jossa pyörää pyörittämällä saa numeron ja numerolla saa sitä vastaavan palkinnon. Jokaiselle osallistujalle annetaan kaksi pyöräytystä. Hannu on tehnyt onnenpyörän polkupyörän vanteesta ja puusta. Onnenpyörän tarkoituksena on olla vain kiva toimintapiste, joka on jännittävä ja mielenkiintoinen ja josta jokainen saa varmasti myös palkinnon. Palkinnot ovat yleensä hyvin samanlaisia, mutta vaihtelevat. Tällä kertaa palkintoina oli herkkuja ja monenlaisia pieniä palkintoja, esimerkiksi kyniä, pyyhekumeja tai hiusrenksuja. Tarkoituksena näissä, kuten muissakin palkinnoissa on, että jokaiselle voisi löytyä jotain kivaa ja mielenkiintoista.

2) Rukousteltoa

Rukousteltoa idea on, että lapset oppivat rukoilemaan ja rukoilemisen merkitystä ja saavat itse tuoda esiin omia rukoustoiveitaan vapaasti ja turvallisesti. Rukoustelttana toimii ihan oikea pieni kasattava telto, jonne laitetaan kirjoituslappu, kirjoitusvälineet ja tarvittavat rukouksilappupurkit ynnä muut välineet. Teltto sijoitetaan sisätiloihin, kuten muutkin toimintapisteet. Lapsille tehdään telttaan myös valmiita rukousaiheita pienille lapuille, joista voi halutessaan valita aiheen jonka puolesta haluaa rukoilla. Tarkoituksena on, että jokainen saa käydä yksin, omassa rauhassa, kirjoittamassa tai valitsemassa haluamansa rukousaiheet. Kaikki rukousaiheet kerätään suljettuun purkkiin tai laatikkoon ja niiden puolesta rukoillaan yhdessä tapahtuman lopuksi. Valmiita rukousaiheita on monenlaisia ja ne sisältävät aiheita kuten: -vanhempien puolesta, -ystävien puolesta, -lemmikkien puolesta, -luonnon puolesta ja niin edelleen. Aiheita voi keksiä aina lisää. Kyseisellä tapahtumakerralla pidin rukousteltoa käytännössä täysin samanlaisena kuin se on aina ollut, mutta tein itse lisää rukousaiheita.

3) Raamattuvisa

Raamattuvisa on pienimuotoinen visa, jossa kysytään tapahtuman senkertaiseen raamatunkohtaan liittyen-, tai muuten vain Raamattuun pohjautuvia kysymyksiä. Toimintapiste tarkoitus on opettaa Raamatun sanomaa ja tarkoituksia hauskan visailun muodossa. Kysymyksiä on yleensä noin 7-8 kappaletta ja kysymykset pyritään tekemään mahdollisimman sopiviksi niin, että sekä 1. luokkalainen, että 6. luokkalainen osaisi niihin vastata, mutta että ne eivät olisi myöskään liian helppoja. Raamattuvisan voittaja/ voittajat julkistetaan yhteisen lopetuksen yhteydessä ja yleensä siitä saa pienen palkinnon. Tämänkertaisen raamattuvisan tein niin, että se sisälsi erilaisia olennaisia asioita Raamatusta ja yhden kysymyksen tapahtuman aiheeseen liittyen (LIITE 8).

4) Karkkipurkin arvaus

Karkkipurkin arvaus on nimensä mukaisesti toimintapiste, jossa arvataan, kuinka monta karkkia purkissa on. Yhteisen lopetuksen yhteydessä lähimmäs arvannut saa purkin ja sen sisällön itselleen.

5) Aarrearkun avaus

Aarrearkun avaus on toimintapiste, jossa on ihan oikea aarrearkku ja siinä on numerosarjalukko. Tarkoituksena on arvata lukon numerokoodi oikein, jolloin saa arkussa olevan aarteen itselleen. Käytimme arkussa kolminumeroista lukkoa, joten arvausta helpottaaksemme annoimme ohjeissa ensimmäisen numeron ilmi ja kerroimme, että toinen numero on parillinen. Toinen ja kolmas numero piti siis arvata, joista ensimmäinen oli parillinen.

6) Pingispallorata

Pingispallorata oli rata, jossa hiustenkuivaajalla pingispalloa ilmassa pitäen kuljetettiin pingispallo pienen esteradan läpi ilmassa. Radan varrelle oli tehty erilaisia esteitä ja renkaita, joiden läpi piti kulkea ja mitä pidemmälle radalla pääsi, sitä paremman palkinnon sai valita. Tein toimintapisteelle 5 eri "arvoista" palkintorasiaa, joista sai valita palkinnon, jos pääsi radalla olevan kyseisen numeron kohdalle asti.

7) Aartenetsintä kuppien alta

Kyseinen toimintapiste tuli yhtäkkiä mieleeni muita toimintapisteitä suunnitellessani ja ajattelin, että se voisi olla lapsista hauska ja jännittävä. Toimintapisteellä oli paljon kertakäyttökuppeja väärin päin vanerilevyn päällä, ja yhden alle oli piilotettu paperikarkki. Yksi osallistuja kerrallaan sai tulla yrittämään löytää aarteen. Aikaa annettiin 20 sekuntia ja osallistujan piti nostaa yksi kuppi kerrallaan ja katsoa sen alle ja laittaa kuppi takaisin paikoilleen, ellei sen alla ollut aarretta. Jos aarteen löysi, sen sai pitää.

8) Aartenetsintä hiekasta

Kyseinen toimintapiste oli hyvin mielenkiintoinen ideoida. Minulle tuli idea, että haluaisin toteuttaa toimintapisteen, jossa täytyy löytää kaivamalla hiekasta aarre. Loppujen lopuksi, kun pohdin asiaa ja Hannun kanssa yhdessä vielä sitä ideoimme, päädyimme ratkaisuun, jossa täytimme noin 60x60 cm kokoisen muoviasian hiekalla ja laitoimme sinne erivärisiä paperiklemmareita. Klemmareita piti etsiä hiekasta rautalangasta tehdyllä koukulla. Osallistujalla oli 20 sekuntia aikaa etsiä aarteita hiekasta ja jos hän löysi aarteita (klemmareita), hän sai yhtä

monta palkintoa kuin oli löytänyt aarteita. Jokaiselle värille oli myös omanlaisensa palkinnot ja ne oli nimetty ikään kuin ne olisivat oikeasti merenrannasta löydettyjä (esimerkiksi: kilpikonnan muna, merilevä jne.).

9) Pingispallojen heitto ämpäriin

Pingispallojen heitto ämpäriin tapahtui niin, että jokaisella osallistujalla oli vuorollaan mahdollisuus heittää kolme pingispalloa ämpäriin ja jos niitä jäi ämpäriin, hän sai yhtä monta palkintoa kuin palloja oli ämpärissä.

10) Aartenmetsästys

Aartenmetsästys oli toiminnallinen rata, jossa toimintapisteen pitäjä toimi kertojana ja luki ohjeita ja ikään kuin kertoi tarinaa samalla, kun lapsi suoritti rataa. Radan suoritettuaan jokainen osallistuja sai karkkipatukan.

11) Aarrearkun koristelu

Aarrearkun koristelu oli askartelurasti, jossa jokainen sai pienen puisen aarrearkun koristeltavakseen. Koristelu tapahtui silkkiväreillä, tusseilla, tarroilla ja erilaisilla askartelukoristeilla, arkkuun sai laittaa myös muovisia timantteja aarteiksi. Halutessaan osallistuja sai piirtää piirroksen oman elämän aarteista (esimerkiksi perhe, ystävät jne.) ja laittaa sen arkkuun mukaan. Aarrearkun sai lopuksi ottaa kotiin muistoksi. Toimintapisteen tarkoitus itse askartelun ohella oli antaa aihetta miettimään mitkä asiat elämässä ovat oikeasti tärkeitä.

6.5 Lopetus

SarpattiÄxÖnin ohjelmaan kuuluu aloitustilanteen ja toimintapisteiden kiertämisen lisäksi yhteinen lopetustilanne. Lopetustilanne on jokaisella kerralla samanlainen. Lopetustilanne alkoi niin, että kokosimme lapset yhteen tilaan, jonne osa ohjaajista oli kattanut nyyttärieväistä pöy-

dän. Osallistujat saivat vuorollaan ottaa eväitä lautaselleen ja mennä vapaamuotoisesti istumaan salin lattialle. Kun lapset olivat paikoillaan, suoritettiin Raamatun arvonta. Sen jälkeen lastenohjaajat lukivat ääneen rukouksen, johon sisällyttivät lasten rukousteltassa kirjoittamat rukouspyynnöt ja aiheet. Tämän jälkeen julkistettiin karkkipurkin arvauksen voittaja ja annettiin palkinto. Lopuksi kiitin kaikkia osallistujia, työntekijöitä, vapaaehtoisia, rippikoululaisia ja -koulutettavia ja luin ääneen Herran Siunauksen. Kun lopetustilanne oli ohi, pyysin jokaiselta osallistujalta vielä hymynaama-palautteen tapahtumasta ja sitten lähdettiin kotiin.

6.6 Palaute

Tapahtuma sujui hyvin. Osallistujat olivat innolla mukana toimintapisteillä ja aloitus- ja lopetustilanteissa. Välitön palaute oli siis kaikin puolin hyvää. Tapahtumaa pitäessä huomasin joitain puutteita suunnittelussani, mutta ne olivat pääasiassa hyvin pieniä puutteita. Yksi toimintapisteistä, Raamattuvisa, meinasi unohtua pitää. Kesken toimintapisteiden kiertämisen yhtäkkiä huomasin, että unohdin laittaa kyseisen toimintapisteen pystyyn, joten laitoin sen ja pieni unohdus ei siis haitannut. Nuorisotyönohjaaja Hannusta oli todella suuri apu, sillä hän oli pitänyt jo useamman SarpattiÄxÖnin ja hoksasi antaa monia sellaisia vinkkejä, jotka olivat juuri niitä pieniä, mutta tärkeitä asioita tapahtuman toimivuuden kannalta.

Hymynaama-palautteen keräsin niin, että tein valkoisia, vihreitä ja keltaisia paperilappuja, jotka arvioitiin hymynaamoilla. Värien merkitykset olivat: valkoinen - vähän tylsä, ja ei kovin mukava, Vihreä - ihan ok, mutta olisi voinut olla mukavampikin ja keltainen – tosi kiva, huippu. Hymynaama-palautteeseen tuli kaikilta 45:ltä osallistujalta palaute. 30 oli keltaisia lappuja, 13 vihreitä lappuja ja 2 valkoista lappua. Kaksi valkoista lappua tulivat kahdelta pojalta, jotka laittoivat palautteensa ihan vitsillä huonoksi. Pojat ovat minulle tuttuja ja ovat käyneet liki jokaisessa SarpattiÄxÖnissä ja olen melko varma, että he pitivät tapahtumasta. Kaikkineen palaute oli todella hyvää ja vaikka välillä saatoin epäillä, että toimiikohan joku toimintapiste lapsilla, kaikki sujui hyvin – ja mikä tärkeintä – he kokivat tapahtuman mukavaksi.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöni kehitystehtävät toteutuivat ja varsinkin SarpattiÄxÖnin järjestäminen sujui mielestäni varsin hyvin. Joitain pieniä mutkia mahtui matkaan, mutta mitään suurempia unohduksia tai takapakkeja ei tullut. Tapahtuman järjestäminen onnistui siis prosessina kokonaisuudessaan hyvin ja palaute oli sen mukaista.

Kehittämisen näkökulmasta koen edelleen kyselyiden järjestämisen hyväksi tavaksi, mutta opinnäytetyöprosessissa käytetyt menetelmät ja kyselyt eivät ehkä olleet täysin riittäviä. Kyselyistä sai kehittämisen tueksi mielipiteitä ja ideoita kuuluviin, mutta esimerkiksi huoltajille teetetyn kyselyn vastaajamäärä jäi kovin pieneksi. Kyselyitä tulisi siis kehittää niin, että ne ensinnäkin kohtaisivat vastaajat paremmin (levikki, missä yhteydessä kysely järjestetään) ja kyselyiden sisältöä tulisi miettiä uudestaan, kehittämistä enemmän tukevaksi. Ajattelenkin niin, että kyselyitä varhaisnuorisotyön kohderyhmälle ja heidän vanhemmilleen olisi hyvä järjestää tulevaisuudessakin, mutta niiden sisältö ja järjestämisen muoto voisi vaihdella. Tällöin toiminta pysyisi ajan tasalla ja myös tiedotus ja yhteistyö kotien kanssa voisi lisääntyä.

Toinen kohta joka opinnäytetyöstäni jäi mietityttämään, on tiedottaminen. Seurakunta tiedottaa aktiivisesti toiminnastaan Pyhäjoen paikallislehdessä ja koulujen kautta ja erilaisilla ilmoitustauluilla, mutta ehkä ne eivät ole nykypäivänä enää niin hyvin tavoitettavissa olevia tiedotuskanavia, kuin esimerkiksi sosiaalisessa mediassa tiedottaminen. Tiedottamisen erilaisia muotoja on mielestäni hyvä harkita tulevaisuudessa.

Kehittämisen kannalta olen sitä mieltä, että SarpattiÄxÖn on jo nyt tapahtumana toimiva ja niin kuin nuorisotyönohjaaja Hannun kanssa juttelimme jo aluksi, sitä ei kannata lähteä liikaa muuttamaan. Ne pienet kohdat jotka ovat kehitettävissä, tulivat mielestäni kohtalaisen hyvin esiin. Esimerkiksi koen, että raamattuopetusta ja hengellistä sisältöä on helppo lisätä tapahtu-

man ohjelmaan, jos niin koetaan tarpeelliseksi. Myös liikunnallisuuden lisääminen toiminnoissa oli lasten kyselyn perusteella hyvin toivottua, mutta sen sisällyttämisessä tapahtumaan tulee kuitenkin harkita sen hyödyt ja haitat tarkoin, ettei se vie liikaa tilaa muulta toiminnalta. Monipuolisuus on todettu SarpattiÄxÖnin ehdottomaksi vahvuudeksi. Muun toiminnan osalta onkin tärkeää pohtia tarkkaan mihin kaikkeen resurssit ja kävijämäärät riittävät. Vaikka kyselyiden perusteella muunlaisellekin varhaisnuorisotyön toiminnalle olisi kiinnostusta, täytyy puntaroida, onko sitä tarpeeksi laajasti, jotta toimintaa saataisiin jaloilleen. Esimerkiksi suuri kiinnostus liikunnalliseen toimintaan osoittaa sen, että jonkinlaisia liikuntakerhoja voisi yrittää järjestää.

Opinnäytetyöni kirjallinen osuus tuntui välillä hieman takkuilevan. Koen, että olen prosessin aikana oppinut varsinkin paremmaksi kirjallisen tuottamisen osalta. Tapahtuman järjestäminen antoi paljon itseluottamusta siitä, että kun tarpeeksi hyvin suunnittelen ja organisoin, niin olen mielestäni melko hyvä tällä alalla. Toivon myös olleeni avuksi SarpattiÄxÖnin ja muun varhaisnuorisotyön toiminnan kehittämisessä ja että Pyhäjoen seurakunnan varhaisnuorisotyö saa opinnäytetyöstäni apua toiminnan suunnitteluun. Opinnäytetyöprosessi on ollut ammatillisesti kehittävä ja ajatuksia herättävä prosessi. Koen, että sain paljon kehitysideoita myös omaan tulevaan ammattiini.

LÄHTEET

- Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia. Lapsen kasvusta yksilön henkiseen kehitykseen. 14. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Hakkarainen K. 2010. Tytöt ja pojat seurakunnassa. Varhaisnuorisotyöntekijän kymmenen teesiä. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki (toim.) Jo iso vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat, 284-300.
- Jansa, K. 2010. Tytöt ja pojat seurakunnassa. Varhaisnuorisotyö seurakunnassa. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki (toim.) Jo iso vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat, 266-283.
- Jokela, E. 2010. Tyttöjen ja poikien teologia. Lapsen usko. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki (toim.) Jo iso vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat, 235-247.
- Keränen-Pantu, R. 2017. Kertomukset osana kokonaisvaltaista katsomusopetusta. Teoksessa P. Iivonen & V. Paulanto (toim.) Uudistuva uskonnon opetus. Helsinki: Kirjoittajat ja Lasten Keskus ja Kirjapaja Oy, 156-171.
- Kirkkolaki 26.11.1993/1054. luku 4. Finlex – Valtion säädöstietopankki. Ajantasainen lainsäädäntö. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054#L4>. Viitattu: 22.8.2018.
- Louhimaa, H. 2018a. Henkilökohtainen tiedonanto, sähköpostiviesti. 23.8.2018.
- Louhimaa, H. 2018b. Henkilökohtainen tiedonanto, keskustelu. 16.4.2018.
- Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2015. Ihmisen psykologinen kehitys. 6. painos (5., uudistettu painos 2014). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Nurmi, S. 2011. Johdanto. Teoksessa S. Nurmi & K. Rantala (toim.) Näyn & kuulun. Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-kirjat/ Lasten Keskus Oy, 6-10.
- Pakarinen, T. & Spannari, T. 2010. Pieniä tyttöjä, suuria ihmeitä. Tyttöleiri yhdessä Pieksämäen seurakunnan kanssa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Itä Pieksämäki, Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäyte. Saatavilla: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/22481/pakarinen_tiina_spannari_taru.pdf?sequence=1. Viitattu: 22.8.2018.
- Piaget, J. 1953. The origin of intelligence in the child. Lontoo: Routledge.

Pruuki, L. 2010. Tyttöjen ja poikien teologia. Hengellinen lapsi. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki (toim.) Jo iso vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat, 222-234.

Ritokoski, S. 2010. Tytöt ja pojat. Lapsi ja kaverit. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki (toim.) Jo iso vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat, 59-78.

Sinkkonen, J. 2010. Tytöt ja pojat. Kouluikäinen poika. Teoksessa E. Jokela & H. Pruuki (toim.) Jo iso vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat, 31-42.

Takamaa, R., Grönholm, N., Holländer, A-M., Jokela, E., Kähkönen, N., Vappula, K. & Vinko, T. 2012. Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2012:5. Tytöt & pojat seurakuntalaisina. Helsinki: Suomen ev. lut. kirkko.

Varhaiskasvatus ja opetus. Perusopetus. Pyhäjoen Kunta. Saatavissa: <http://www.pyhajoki.fi/perusopetus>. Viitattu: 27.8.2018

SarpattiÄxÖn

1. Mikä SarpattiÄxÖnissä on ollut kivaa?

2. Mikä ei ole ollut kivaa?

3. Mitä olet oppinut Raamatusta tai Jeesuksesta tällä kerralla?

Muu kouluikäisten toiminta:

4. Mitä toimintaa ja tekemistä (esimerkiksi kerhoja) haluaisit lisää?

Lähetä

Hei!

Tässä mielipidekysely kaikille Pyhäjoen 1.-6.-luokkalaisten vanhemmille koskien Pyhäjoen seurakunnan kouluikäisten toimintaa ja SarpattiÄxÖniä. Kysely toimitetaan anonyyminä internetkyselynä.

Kyselyn tavoitteena on kehittää SarpattiÄxÖnin ja muun kouluikäisten toiminnan sisältöä ja samalla kysellä vanhempien toiveita mahdollisesta toiminnasta. Toiveita pyritään ottamaan huomioon toiminnan suunnittelussa.

Lapset pääsevät vastaamaan omaan kyselyynsä seuraavassa SarpattiÄxÖnissä 23.2. klo 18-20.15

Kyselyn toimitan minä, Jussi Louhimaa, osana opinnäytetyöprojektiani Centria-ammattikorkeakoulussa.

Linkki kyselyyn: <https://www.webropolsurveys.com/S/04054D85EC4930ED.par>

Mielipidekysely 1.-6. luokkalaisten vanhemmille SarpattiÄxÖnin & Pyhäjoen seurakunnan kouluikäisten toiminnan kehittämiseksi

1. Mitä tiedät SarpattiÄxÖnistä?

Vastaajien määrä: 9

	Vastaukset
	Jotain
	Olen ollut mukana järjestelyissäkin eli tapahtuma on tuttu. Meillä kovin suosittu ja odotettu tapahtuma.
	En oikeastaan mitään. Haluaisin kuulla lisää.
	En mitään. Joku yläkoululaisille suunnattu tapahtuma?
	Lehti tiedotteen kautta saatu ajankohta tieto. Et i olla osallistuttu.
	ei tietoa
	Toimintailta nuorille ja koululaisille seurakunnan järjestämänä.
	En mitään
	En tiedä, mutta onko ne Kids Action tapasia tapahtumia?

2. Mikä SarpattiÄxÖnissä on ollut hyvää?

Vastaajien määrä: 7

	Vastaukset
	Lähes kaikki
	Ilmainen tapahtuma, kaikille avoin. Toimintaa on ollut monipuolisesti, myös kristillinen sanoma läsnä, mutta lapsille sopivalla tavalla. Tapahtumassa lapset tutustuvat myös uusiin lapsiin ja seurakunnan työntekijät tulevat tutuksi.
	-
	ei tietoa
	Emme ole osallistuneet vielä kertaakaan.
	?
	Nämä on kivoja tapahtumia

3. Mitä haluaisit muuttaa?

Vastaajien määrä: 6

	Vastaukset
	En juuri mitään
	-
	tiedotusta parannettava
	Tapahtumasta voisi ilmoittaa koululla, jotta nuoret hoksaisivat lähteä sinne porukalla. Yksin on isompi kynnys lähteä.
	?
	Raamattun opetusta ja hengellistä musikkia enemmän.

4. Millaista toimintaa kaipaisitte kouluikäisille (1.-6.luokkalaisille)?

Vastaajien määrä: 7

	Vastaukset
	Tällaista
	Tyttökerhoa tms
	Jonkinlaista kerhotoimintaa ehdottomasti kaipaisin myös koululaisille!
	- monitoimitalolla joukkuepelejä, myös tytöille sopivia - lautapeliä pelailua
	ohjattua toimintaa
	Lasten mielipiteitä täytyisi kysellä; pelaamisen ja musiikki kiinnostavat tällä hetkellä, joten jotain niihin liittyvää.
	Kids Action tapahtumia.

5. Tähän voi laittaa lisää kehitysehdotuksia:

Vastaajien määrä: 5

	Vastaukset
	Joo
	Ei niinkään ehdotuksia, mutta haluan välittää isot kiitokset seurakunnan työntekijöille lapsi- ja nuorisotyöstä! :) <3
	SarpattiÄxÖniä voisi mainostaa enemmän, koska esim. minä en ole kuullut tästä toiminnasta mitään. Koululainen kyllä tiesi siitä puhutun koulussa, mutta infoa koteihin olisi kiva saada. Mitä pitää sisällään, onko ohjattua/valvottua toimintaa jne. Miten pääsee mukaan?
	Toimintaa Parhalahden koululle.
	Jos tilaisuus loppuu klo20.15, sen on myös loputtava silloin. Moni hakee lapsiaan, eikä kukaan viitsi odottaa ylimääräistä tuntia.

SarpattiÄxÖn!

Tervetuloa!

SarpattiÄxÖn perjantaina 27.4. klo 18.00-20.15!

Teemana Aarre!

Nyyttärit, tuo purtavaa, jaetaan saalis!

Uutta toimintaa!

Opetusta!

Tapahtuma on ilmainen!

Hei alakouluikäisen vanhempi!

Seurakunta kutsuu alakouluikäisiä SarpattiÄxÖniin perjantaina 27.4. 2018! SarpattiÄxÖniä on pidetty muutaman kerran vuodessa jo muutaman vuoden ajan ja se on kerännyt parhaillaan jopa yli 70 lasta mukaan tapahtumaan! SarpattiÄxÖnissä järjestetään paljon erilaista toimintaa, muun muassa: rastirastit, toimintapisteitä, Raamatun opetusta, pientä kisailua ja palkintoja – sekä tietysti nyyttarit!

Tapahtumassa on yhteinen aloitus, johon toivotaan kaikkia ajoissa paikalle ja tapahtuma loppuu nyyttäreihin, jonne jokaisen toivotaan tuovan nyyttärievästä.

Tapahtuma kestää reipas kaksi tuntia!

Sinä alakouluikäinen, tule mukaan!

Paikka: Sarpatti

Päivämäärä 27.4.2018

Aika: klo 18.00-20.15

Mukaan tarvitset: Nyyttärievästä ja Hyvää mieltä!

SarpattiÄxÖn 27.4.2018

(klo 18-20.15)

Ohjelma:

- Sisään heittäminen! kengät eteiseen.
- Numero käteen, arpalipuke pussiin, nyyttärieväät keittiöön, vaatteet naulakkoon!
- Ohjataan saliin istumaan (nyyttärien valmistelijat valmistelevat)

Alkutilanne, salissa:

(klo 18.10)

- Tervetuloa, esittelyt!
- KYLÄN RIKKAIN MIES (Kerron Sinulle Tarinan 1, s.44)
- Puhe, rukous, ohjeistukset

Toimintapisteet:

(klo 18.40)

- Aartenmetsästys
- Aarten kaivaminen hiekasta.
- Aarrearkun avaus
- Askartele arkku, oman elämän aarteet, piirustus
- Pingispalloralli
- Raamattuvisa
- Rukoustelta
- Onnenpyörä
- Karkkipurkin arvaus
- Pingispallojen heitto
- Aartenetsintä kuppien alta

Lopetus: NYTTÄRIT ALKAA

(klo 19.45)

- Raamatun arvonta!
- lasten rukoukset!
- Raamattuvisan palkinnot!
- karkkipurkin arvauksen julkistaminen/palkitseminen!
- kiitokset kaikille!
- Herran siunaus!

HYMYNAAMA-palaute!

(Klo 20.15 kotiin)

Kylän rikkain mies

Isäntä palkkasi taloon uuden rengin ja kehuskeli tälle laajasti, mitä kaikkea hän omistaa, peltoja ja metsää satoja hehtaareja, koneita, autoja ja muuta tavaraa yllin kyllin. Hän oli kylän rikkain mies.

Yöllä isäntä näki painajaisunta, jossa yhä uudestaan toistui sana ”tänä yönä kuolee tämän kylän rikkain mies”. Mitä useammin uni toistui, sitä levottomammaksi isäntä tuli. Lopulta hän nousi ylös ja soitti naapuriin, koska ajatteli, että ehkä tämä oli sittenkin rikkaampi kuin hän. Mutta naapuri nukkui turvallisesti ja oli ärtynyt, kun hänet herätettiin. Aamulla isäntä heräsi kuten muinakin aamuina. Hän piti unta jonkinlaisena houreena.

Mennessään herättämään uutta renkiä isäntä havaitsi, että tämä oli yön aikana kuollut. Tyynyn alta löytyi Raamattu, joka oli auki tällaisesta kohdasta: ” Älkää kootko itsellenne aarteita maan päälle. Täällä tekevät koi ja ruoste tuhojaan ja varkaat murtautuvat sisään ja varastavat. Kootkaa itsellenne aarteita taivaaseen. Siellä ei koi eikä ruoste tee tuhojaan eivätkä varkaat murtaudu sisään ja varasta. Missä on aarteesi, siellä on sydämesi.” (Matt. 6:19-21)

Raamattuvisa:

Rastita yli oikea vastaus (kirjain)!

1) Kuka ei ollut Jeesuksen opetuslapsi?

- a) Tuomas   b) Juudas   c) Barabbas

2) Kuinka monta opetuslasta Jeesuksella oli?

- a) 8   b) 11   c) 12

3) Kenen syntien sovittamisen vuoksi Jeesus ristiinnaulittiin?

- a) omien   b) kaikkien   c) muiden ristiinnaulituiden

4) Milloin Jeesus ristiinnaulittiin?

- a) Pitkäperjantaina   b) Helluntaina   c) Joulupäivänä

5) Mitä Helatorstaina juhlitaan?

- a) ehtoollisen asettamista
b) Jeesuksen taivaaseenastumista   c) enkeleitä

6) Mitä ovat katoamattomat aarteet Kylän Rikkain Mies -tarinassa?

- a) kultaa   b) maata ja vaurautta   c) usko Jumalaan